

ΤΟ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΜΕΓΑ ΠΑΛΑΤΙΟΝ
ΕΠΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ.

ΜΕΤΑΞΥ τῶν διαφόρων ἐπεισοδίων τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ὅσα ἐδημοσιεύσαμεν κατὰ καιροὺς ἐν τῇ Ἐπταλόφῳ καὶ ὅσα μέλλομεν ἀκολούθως νὰ δημοσιεύσωμεν, ἐπειδὴ γίνεται συνεχῶς μνεία διαφόρων μερῶν τοῦ Μεγάλου παλατίου, ἴσως δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀποσκοποῦ νὰ ρίψωμεν ἐν παροδικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐξιτήλου σχεδὸν γενομένου οἰκοδομήματος τούτου, τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου ἀφ' ὅσα ἐκόσμουσαν τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς χριστιανικῆς ἀκμῆς τῆς.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων παλατίων, ὅσα ἐστόλιζον τὴν Κωνσταντινούπολιν, δύο κυρίως ἐξείχον διὰ τε τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ μέγεθος: τὸ τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν Μέγα λεγόμενον παλάτιον· ἰδίως δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο κατεῖχε τὰ πρωτεῖα, ἐπέχον ἢ θέσιν κατέχει τὸ λαμπρὸν ἀνάκτορον τοῦ Δολμά-Βαξέ μεταξὺ τῶν λοιπῶν σημερινῶν αὐτοκρατορικῶν παλατίων. Σημειωτέον δὲ ὅτι τοῦ δυσδιεξιτήτου τούτου δαιδάλου τῶν διαφόρων μερῶν ἡ λεπτομερὴς περιγραφή καὶ ὁ κατ' ἀκρίβειαν προσδιορισμὸς εἶνε τόσον ἀδύνατος, καθόσον μάλιστα πολλὰ τῶν μερῶν αὐτοῦ συγχέονται μετὰ τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Βλαχερνῶν· ὥστε γενικὴν τινὰ καὶ ἀπλουστάτην σχεδιογραφίαν παραθέτομεν ἐνταῦθα. (1)

(1) Κατὰ τὴν σύντομον ταύτην περιγραφὴν ἔχομεν κυρίως ὑπ' ὄψιν τὸ περισπούδαστον καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον περὶ Κωνσταντινουπόλεως πόνημα τοῦ γεραροῦ Κ. Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου, ἐξ οὗ ἠρανίσθημεν τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος, καὶ περὶ οὗ γράφονται τὰ δέοντα ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ.

Τὸ ἀπέραντον τοῦτο οἰκοδόμημα, κατέχον ὅλην σχεδὸν τὴν ἔκτασιν ἀπὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ Ἴπποδρόμου μέχρι τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος, ὅπου σήμερον τὸ Ἀχὴρ Καπὴ, ἀπηρτίζετο κυρίως ἐκ πολλῶν παλατίων καὶ τρικλίνων συνεχομένων μετ' ἀλλήλων διὰ στοῶν καὶ περιπάτων, ὅλα οἰκοδομήματα τῶν κατὰ καιροὺς αὐτοκρατόρων, προσθέντων, ἐποικοδομούντων καὶ ἐπεκτεινόντων τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη. Περιεκλείετο δὲ τὸ πολυδαίδαλον τοῦτο κτίριον μὲ ὑπερύψηλα τείχη, μὲ ἐπάλξεις καὶ πύργους ὀχυρούς· εἶχε δὲ, οὐ μόνον αὐλὰς καὶ κήπους, ἀλλὰ καὶ λουτρῶνας καὶ ναοὺς περιφήμους ἐντὸς αὐτοῦ, ὥστε ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς πόλις ἐντὸς πόλεως. Ἐκόσμουσαν δὲ τοὺς διαφόρους αὐτοῦ τρικλίνας, ὅλους σχεδὸν ἔσθθεν ἄχρι τῶν περὶ τὴν ὀροφὴν ψηφίδων μαρμαροσκεπάστους, ἐκ λευκῶν κυαναυγίζοντων, πορφυρῶν καὶ πρασίνων μαρμάρων, διάφορα ἀγάλματα, καὶ πολλῶν αὐτοκρατόρων, βασιλισσῶν καὶ ἐπισήμων ἄλλων ἀνδρῶν ἀνδριάντες, καὶ κίονες καὶ ἄλλα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀναθήματα, καὶ κοσμημάτων πληθὺς, καὶ ὑφασμάτων ποικιλία, καὶ πυλῶνες ἐλεφάντινοι καὶ ὀρειχάλκινοι, κτλ. ὧν ἡ λεπτομερὴς περιγραφή ἤθελε φέρει ἡμᾶς εἰς μάκρος.

Σημειωτέον ὅτι τὸ παλάτιον τοῦτο ἐκ διαφόρων μερῶν συνεκοινώνει διὰ μεγαλοπρεπῶν στοῶν καὶ λοιπῶν προπυλαίων μετὰ τοῦ μεγάλου Ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τοῦ Ἴπποδρόμου κλπ. ὡς προπύλαιον δὲ τρόπον τινὰ τοῦ Μεγάλου παλατίου προέκειτο ἡ στοὰ τῆς Χαλκῆς, γειτονεύουσα ἰδίως μετὰ τοῦ Ἴπποδρόμου καὶ ἔχουσα περὶ αὐτὴν ὑπερμεγέθη τρίκλινον, ἐστεγασμένον διὰ κεκρωσμένων χαλκοκεράμων, ἐξ οὗ καὶ τὴν ἐπίκλησιν ἔλαβε, καὶ ἐπερειδόμενον ἐπὶ ἀργυρῶν κίωνων, ἀφ' ὧν ἐκρέμαντο βαρύτεμα παραπετάσματα (βῆλα). Ἐν τῷ τρικλίῳ δὲ τούτῳ ἐλάμβανον χώραν διάφοροι τελεταί, καὶ ἐν αὐτῷ

ἐδέχτο ὁ Αὐτοκράτωρ τοὺς χαιρετισμοὺς τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ ἔτους ἐπίσημους ἡμέρας· ἰδίως δὲ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ἐτελοῦντο ἐν αὐτῷ τὰ συμπόσια ἐκεῖνα, ἐν οἷς ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ οἱ συνανακείμενοι εἰσιόντων ὄχι καθήμενοι, ὡς ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέραις, ἀλλ' ἀνακλιμένοι ἐπὶ μαλακῶν ἀνακλίντρων, καὶ χρυσοῖς χρώμενοι σκεύεσι.

Ἦν δὲ τὸ ἔνδον τοῦ κτιρίου τούτου θαυμαστὸν μεγέθει καὶ κάλλει, κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν ἱστορικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης, κατεσκευασμένον μὲ πορφυρᾶς βαθμίδας, καὶ τὴν ὄροφὴν κατὰ χρυσον ἔχον καὶ ποικίλους ὠραίους ἀναγλύφους κεκοσμημένην. Ἐκεῖτο δὲ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τράπεζα διὰ τὰς βασιλικὰς ἐστιάσεις ἐξ ἀργύρου καθαροῦ τετορνευμένη, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατεβιδιάζοντο ἀπὸ τῆς ὄροφῆς διὰ μηχανῆς εἰς τὰ ἐπίσημα αὐτοκρατορικὰ γεύματα βαρύτατα ἀργυρᾶ καὶ χρυσαῖα κάνιστρα, πλήρη ὀπωρικῶν καὶ διαφόρων ἀνθέων. Ἡωροῦντο δὲ ἀπὸ τοῦ ὄροφου βαρυτιμώτατοι λύχνοι, εἰς ἀμπέλων ἔλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας ἐσχηματισμένοι, οἵτινες ἠνάπτοντο διερχομένου κατὰ τὰς ἐπίσημους προελεύσεις τοῦ Αὐτοκράτορος. Μεταξὺ δὲ τῶν διὰ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φατώματος ἐξεκονίζομένων εἰκόνων τῶν διαφόρων Αὐτοκρατόρων, πολλαχοῦ δὲ εἰς ἄλλους τρικλίνους καὶ τῶν διαφόρων παθῶν τοῦ Σωτῆρος, διεκρίνοντο καὶ Μοῦσαι καὶ ἄλλα τῆς τῶν ἀρχαίων μυθολογίας καλλιτεχνήματα. Ἐκεῖτο δὲ ἐν τῇ κόγχῃ αὐτοῦ καὶ θρόνος αὐτοκρατορικός, καὶ συνήθως ὑπεράνωθεν αὐτοῦ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος, καθημένου ἐπὶ θρόνου, ἢ προσκύνουν εἰσερχόμενοι τὸν τρίκλινον οἱ εὐσεβέστεροι τῶν Αὐτοκρατόρων.

Ὁ ὑπὲρ λαμπρὸς οὗτος Χρυσοτρίκλινος, ὅστις δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἐρησιμέμεν ὡς αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς ἢ τοῦ θρόνου, ὡς ἠθέλομεν εἰπεῖ σήμερον, διότι ἐν αὐτῷ ἰδίως ἐγίνοντο αἱ ἐπίσημότεραι τελεταί, στέψεις, γάμοι, ἀκροάσεις πρέσβων καὶ ἐστιάσεις, κτλ. εἶχε τρεῖς ἀργυροῦς πυλώνας, ὧν ὁ μεσαῖος εἰσήγε πρὸς τὴν μετέπειτα εἰς ναὸν τοῦ Σωτῆρος μετασχηματισθεῖσαν στοὰν τῆς Χαλκῆς, ἣτις περιτριγυρίζετο ὑπὸ πολλῶν ἄλλων κτιρίων, χρησιμευόντων εἰς διαφόρους ὑπηρετίας καὶ φρουροὺς τοῦ παλατίου, ὧν ἡ λεπτομερὴς περιγραφή δὲν εἶνε ἰδίᾳ τῆς παρούσης συντόμου ἐκθέσεως.

Μετὰ τοῦτον ἔρχεται ὁ εὐπρεπέστατος Ἰουστινιάνειος τρίκλινος, λίαν ἐξάριστος καὶ θαυμαστὸς κάλλει καὶ μεγέθει, λαμπρὸς μὲν τοίχοις, λαμπρὸς δ' ἐδάφει, κατὰ τὸν Παχυμέρη. «Ἦ δὲ ὄροφὴ πᾶσα ποικίλαις ψηφίσιν ἐνωραζέται, γραφὴν ἐκμιμουμέναις τῶν Ἰουστινιανοῦ ἄθλων· κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐστᾶσιν ὅτε βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλίς, περιστοιχούμενοι ὑπὸ τῆς Συγκλήτου.»

Εἶτα περιώνυμος ἦν καὶ ὁ Μαργαρίτης καλούμενος τρίκλινος (δμώνυμος τοῦ ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Σεραγίου τειχῶν ἄχρις οὐ πρὸ πολλοῦ σωζομένου περιπτέρου Ἰντζιλλι-κιόσκ). Ὁ τρίκλινος οὗτος, κτίσμα τοῦ Θεοφίλου, ἐστηρίζετο ἐπὶ ὀκτὼ κίωνων ῥοδοποικίλων, ἔχων τὸ ἔδαφος μαρμάρινον καὶ κατεζωγραφημένους τοὺς τοίχους. Ὁ δὲ κοιτῶν αὐτοῦ (διότι καὶ δωμάτια ἰδίᾳ χρησιμεύοντα ὡς κοιτῶνας τῶν αὐτοκρατόρων περιεῖχον συνήθως οἱ τρίκλινοι) εἶχε τὴν ὄροφὴν χρυσοῦ κατὰ στικτον,

στηρίζομένην δὲ εἰς τέσσαρας λαμπροὺς κίονας Βιθυνοῦς, αἱ δὲ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ στοαὶ εἰς ἄλλους τέσσαρας πρασίνοισι. Ἐν τῷ τρικλίῳ τούτῳ κατῴκει ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοφίλος τὸ θέρος, καὶ ἐν αὐτῷ ἐπιθεωρήσας τὰς ἀπανταχόθεν τοῦ Κράτους συναχθεῖσας ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης παρθένους, ἔδωκεν εἰς τὴν Θεοδώραν τὸ χρυσοῦν μῆλον, προτιμήσας αὐτὴν τῆς Κασσιανῆς. Ἐν αὐτῷ δὲ τούτῳ κατέκλεισεν ὁ Βασίλειος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λέοντα μετὰ τῆς συζύγου του Θεοφανοῦς ἐπὶ τριετίαν ὄλην, διαβλήθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Σανταβαρίνου. (1)

Ἀλλὰ μεταξὺ πάντων τῶν τοῦ Παλατίου τρικλίνων τὸν πρῶτον ἐπέιχε τόπον ὁ καλούμενος Πορφυροῦς, κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἀφ' ὧν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐπὶ τὸν λιμένα Βουκολέοντος (τὸ νῦν Κάτερρα-Λιμάνι). Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς βάσεως μέχρι τοῦ ὄροφου ἦν ὠκοδομημένος διὰ τῶν σπανίων ἐκείνων φαρμοσιδῶν ἢ ψηφιδωτῶν πορφυρῶν λίθων, ἀφ' ὧν καὶ ἔλαβε τὴν παρονομασίαν. Ἐν τῷ τρικλίῳ τούτῳ ἐτικτον αἱ αὐτοκρατορίσσαι, ἐξ οὗ παρήχθη καὶ τὸ τῶν Πορφυρογεννητῶν ὄνομα, ἐν αὐτῷ δὲ διένειμον αἱ Αὐγοῦσαι κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων εἰς τὰς ἀρχοντίσας διάφορα πορφυρᾶ ὑφάσματα. Ἐν αὐτῷ ἐτυφλώθη, κατὰ συναίνεσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ μητρὸς Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος, υἱὸς Λέοντος τοῦ ἐκ Χαζάρων, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ κοιτῶνι, ἐν ᾧ ἐγεννήθη· ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι τὰ πολυτίμα μαρμάρια καὶ τὰ κατὰ χρυσὰ φατώματα πολλακίς σκιαζοῦσι μεγάλα καὶ ἀσυνήθη κακουργήματα.

Μετὰ τοῦτον ἐπίσημος ἦν καὶ ὁ ὑπερμέγιστος τρίκλινος τῆς Μαγναύρας, ἐν ᾧ κατὰ πᾶσαν δευτέραν τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστείων αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ, ἰστάμενος ἄνωθεν τῶν κιγκλίδων ἐστρωμένων διὰ ταπήτων, ἐδίδασκε τὸν λαὸν καὶ ἐδημηγόρει τὰ πρόσφορα τῆς νηστείας. Ἐν αὐτῷ δὲ ἰδίως ὑπεδέχοντο οἱ Αὐτοκράτορες τοὺς ἐπίσημους πρέσβεις καὶ λοιποὺς περιφανεῖς καὶ μεγάλους ξένους, τοὺς ἐνδημοῦντας ἐν τῇ βασιλίᾳ τῶν πόλεων, καὶ τοὺς ὁποίους ἠθέλον ἰδίως νὰ τιμῆσωσιν, ὡς Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ὑπεδέξατο τὴν περιφνημὸν δέσποιναν τῶν Πατρῶν Δαηηλίδαν. (2) Διὰ τῶν ἄνωθεν δὲ τῆς Μαγναύρας ταύτης διαβατικῶν εἰσήρχετό τις διὰ ξυλίνης κλίμακος εἰς τὰ Κατηγουμενεῖα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν γένει λοιπὸν οἱ μεγαλοπρεπεῖς οὗτοι καὶ πολυάριθμοι τρίκλινοι, συνεχόμενοι ἀλλήλοις διὰ περιστυλίων καὶ ἄλλων ἀποκρύφων διαύλων καὶ στοῶν, καὶ περικλείοντες εὐρουχῶρους αὐλάς καὶ κήπους καὶ κινστέρνας καὶ λουτρῶνας καὶ διάφορα εὐκτήρια, ἀπετέλουν τὸ κυρίως μέρος τοῦ παλατίου. Διότι αὐτοὶ οὗτοι ἐρησιμέμενοι καὶ ὡς θεσσαροφυλάκια, καὶ ὡς σκευοφυλάκια, ἐν οἷς ἐφυλάσσοντο ἰδίως ἀπὸ τιμίου ξύλου σταυροί, τοὺς ὁποίους ἐκφέροντες τρεῖς τοῦ ἔτους, ἐξετίθεσαν εἰς προσκύνησιν, τὸν μὲν ἐντὸς τοῦ παλατίου τὸν δὲ καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν, περιοδεύοντες ἐν πομπῇ καὶ λιτανείᾳ τὰς ῥύμας καὶ ἀγυῖας καὶ τὰ τεῖχη αὐτῆς. Τὰς προόδους ταύτας τῶν τιμίων ξύλων ἐορτάζει μέχρι τοῦδε ἡ Ἐκκλησία τὴν 1^{ην}

(1) Ἰδε φυλλάδιον Α'.

(2) Ἰδε φυλλάδιον ΛΓ'.

Αὐγούστου, τὴν 1^{ην} Σεπτεμβρίου, (ὅτε καὶ ἔμενον ἔξω μέχρι τῆς ἀποδόσεως τῆς Ἰψώσεως τοῦ Σταυροῦ) καὶ τὴν τρίτην Κυριακὴν τῶν Νηστείων.

Ἦν δὲ ἐν τοῖς Παλατίοις καὶ μέρος κεχωρισμένον διὰ τὰς γυναίκας (γυναικωνίτης), καὶ σφαιριστήριον (Τσικανιστήριον), ὅπου οἱ Αὐτοκράτορες καὶ οἱ βασιλόπαιδες ἐσφαίριζον ἐφιπποὶ μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων ἀρχοντοπαίδων, καὶ ἵπποστάσια (Τουρλωτὰ) ὠραιότατα πᾶνυ καὶ ἰδιαιτέροις ἵπποδρομοῖς, καὶ σιτοβολῶνας, καὶ ἀποθήκαι, καὶ κλίβανοι, καὶ πύργοι φοβεροὶ, χρησιμεύοντες καὶ ὡς ὄχυράματα καὶ ὡς φυλακαὶ, εἰς ἕνα τῶν ὁποίων ἰδίως, τὸν καλούμενον Κεντηνάριον, παρὰ τὸν Βουκολέοντος λιμένα, ἐφυλακίσθη καὶ ἀπέδρα Ἀνδρόνικος ὁ τύραννος. (4) Εἶχε δὲ ὁ ὅλος τοῦ παλατίου περίβολος καὶ διαφόρους πύλας, ἐξ ὧν, ἐκτὸς τῆς Χαλκῆς, ἀναφέρονται τρεῖς κυρίως συγκοινωνοῦσαι τῷ πρὸς τὴν πόλιν μέρει, ἐκτὸς τῶν θαλασσίων.

Εἰς τὸν περίβολον δὲ τοῦτον τοῦ παλατίου, παρεκτὸς τῶν μικρῶν εὐκτηρίων, περιείχοντο, ὡς ἐρρέθη, καὶ ναοὶ λαμπρότατοι, οἱ κυριώτεροι καὶ ὀνομαστότεροι ἑπτὰ, ἐν οἷς ἱερούργουν, ἐκτὸς τῶν διωρισμένων πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῶν κληρικῶν, οὐ μόνον ἀρχιερεῖς προσκαλούμενοι κατὰ τὰς ἐπίσημους ἡμέρας καὶ ἑορτάς ἐκ τῶν παρεπιδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐνίοτε ὁ Πατριάρχης, ὅστις ἐν ὠρισμέναις ἡμέραις τοῦ ἔτους καὶ ἐξετίθετο ἐν τῷ τρικλίῳ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Τῶν ναῶν τούτων πρωτεῖον ἦν ὁ τῆς Θεοτόκου, κείμενος οὐ μακρὰν τοῦ Χρυσοτρίκλινου, καὶ ἱστορικός, διότι ἐν αὐτῷ ἐδολοφονήθη ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ἰσαυρός ὑπὸ τῶν περὶ Μιχαὴλ τὸν Ἀμορράϊον συνωμοτῶν, κατ' αὐτὴν τὴν ἀκολουθίαν τῶν Χριστουγέννων, ἐν ᾗ χοροστατῶν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐψάλλε τὸν εἰρμὸν τοῦ Κανόνος: «Τῷ παντάνακτος ἐξεφαλίεσαν πόθῳ.» Ἐπειδὴ δὲ ἐφόρει κουκουῖλαν διὰ τὸ ψῦχος, ὁποῖαν καὶ οἱ μοναχοὶ, ἀπατηθέντες οἱ τέως ὄπισθεν τῶν κίωνων κεκρυμμένοι συνωμῶται, (διότι ἦν ὄρθρος βαθύς καὶ σκότος ὡς μὴ ἀναφθεῖσῶν εἰσέτι τῶν λυχνίων τοῦ ναοῦ), ὤρμησαν τὸ πρῶτον κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς ἐκκλησίας, ὅστις ἴστατο πλησίον συμπάλλον' ἀλλ' ἐκεῖνος, ἐνοήσας τὸ πρᾶγμα καὶ ἀποκαλύψας ἀμέσως τὴν φαλακρὰν αὐτοῦ κεφαλὴν, ἐρῦσθη ἐκ τοῦ κινδύνου. Ὁ δὲ Λέων, καταφυγὼν εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα καὶ ὀπλισθεὶς μὲ μέγαν ὀρειγάλκινον σταυρὸν, ἀντέστη ἐφ' ἱκανὴν ὥραν, πληγώσας βαρέως καὶ τινὰς τῶν συνωμοτῶν· περικυκλωθεὶς ὅμως, ἀπεκόπη πρῶτον τὴν χεῖρα, εἶτα δὲ τὴν κεφαλὴν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ, φέρων εἰσέτι τὰ δεσμὰ εἰς τοὺς πόδας, (διότι τὰς κλείδας αὐτῶν ἐκράτει αὐτὸς ὁ Λέων), μετέβη ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, ἀναγορευθεὶς καὶ προσκυνηθεὶς ὑπὸ τῶν περὶ αὐτόν.

Τρίτος τὴν τάξιν, ἀλλὰ πρῶτος τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ ναῶν, ἦτο ὁ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, ὁ ἐπικληθεὶς Νέος, κτισθεὶς ἐνέτεσι πέντε ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, ἀφελόντος πρὸς οἰκοδομὴν αὐτοῦ πολλῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ δημοσίων κτιρίων μαρμάρια, μουσειώματα καὶ κειμήλια. Ἐγκαινιάσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου τῷ 880, καὶ ἡ πολυτέλεια αὐτοῦ, οἷα

(4) Ἰδε φυλλάδιον ΑΕ'.

περιγράφεται ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἱστορικῶν, διεγείρει δικαίως τὸν θαύμασμον τοῦ ἀναγνώστου ὡς ὑπερβαίνουσα πᾶσαν πιθανότητα. Ἀκούσωμεν τὸν ἱστορικὸν Πορφυρογεννητὸν περιγράφοντά αὐτόν: «Εἶχε τὴν μὲν ὄροφὴν συγκειμένην ἐκ πέντε ἡμισφαιρίων, τοὺς τοίχους μαρμαρωτοὺς, καὶ τὸ ἱερὸν βῆμα, μεθ' ὧν τῶν ἐν αὐτῷ, χρυσοῦ, ἀργύρου, λίθων πολυτίμων καὶ μαργαρίταις πεποικιλμέναι· καὶ οἱ μὲν τοῖχοι πολλαχοῦ ἦσαν ἀργυρένδυτοι ἐπίσης, αἱ δὲ κορωνίδες αὐτῶν χρυσοῖ λιθοκόλλητοι, τὸ δὲ τέμπλον ἀργυροῦν μὲν τοὺς στύλους χρυσοῦν δὲ τὰ ἐπιστύλια, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως. Τὸ δὲ ἔδαφος ὡμοιάζεν ἐστρωμένον μὲ σπηρικὰ ὑφάσματα, ἢ τάπητας Σιδωνίους. Ὡς ἐπικάλυμμα δὲ τοῦ ὠραίου τούτου καὶ μοναδικοῦ ἐδάφους, ἢ τῶν Πατρῶν μυριόπλουτος δέσποινα Δαηηλὶς, ἢ θετὴ μήτηρ τοῦ Βασιλείου, λαβούσα μέτρα τῆς περιφέρειας, εἰργάσατο καὶ ἀπέστειλε νακοτάπητας ὠραίους καὶ μεγάλους, θαυμαστὰς δὲ κάλλει ὡς ποικίλαις ταῦνας μιμουμένους. Ἡ δὲ ἱερὰ τράπεζα ἦτο, κατὰ μίμησιν τῆς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ, μίγμα χωνευτῶν ἐκ διαφόρων πολυτίμων ὑλῶν καὶ λίθων.» Ἀλλὰ καὶ τοῦ ναοῦ ὅλου ὁ πλοῦτος καὶ ἡ λαμπρότης, ὡς περιγράφεται, μὲ μόνην τὴν τῆς Ἀγίας Σοφίας δύναται νὰ παραβληθῇ, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν εἶχε φαίνεται ὁ Βασίλειος ὑπ' ὅψιν ὅταν τὸν ὠκοδόμηι.

Εἰς δὲ τὸν γεινιάζοντα τῷ Ἰπποδρόμῳ ναὸν τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, ὡς ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ τεθησαυρισμένου λειψάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος, ἐκτὸς ἄλλων ἱερῶν κειμηλίων, ἀπέτεθη ἐπὶ Ζήνωνος (τῷ 477) χρυσοῦ κατακοσμηθεὶς καὶ τὸ πρωτότυπον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, μετακομισθεὶς ἐκ Κύπρου, ὅπου καὶ εὗρέθη. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τούτῳ ἀνεγινώσκοντο κατ' ἔτος τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ τὰ εὐαγγέλια ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τούτῳ. Ἐν αὐτῷ ἐπίσης ἐτελεῖτο καὶ μέγας ἀγιασμός τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, συνήθως δὲ καὶ τὸ στεφάνωμα τῶν Αὐτοκρατόρων αὐτόθι ἐλάμβανε χώραν, ὡς καὶ ἄλλων μελῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, διὰ τὴν συστοιχίαν φαίνεται τοῦ ὀνόματος. Κτήτωρ τοῦ ναοῦ τούτου ἀναφέρεται Κωνσταντίνος ὁ Μέγας, κατὰ δὲ τὴν κοινοτέραν γνώμην ἡ Πουλχερία.

Καὶ ἐνταῦθα συμπλητοῦντες τὴν τοῦ Παλατίου σύντομον περιγραφὴν, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ῥίψωμεν ἐν βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ νὰ ἀνακαλέσωμεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τοὺς ἑνδεκα αἰῶνας, οἵτινες ἐπ' αὐτοῦ παρήλθον, τοὺς ὀδοῦντα αὐτοκράτορας, οἵτινες κατῴκησαν εἰς αὐτὸ, τοὺς φόβους, τὰς ἐλπίδας, τὰς ἐκδικήσεις, ὅσαι ἐντὸς αὐτοῦ ἐγεννήθησαν, ἐπέτυχον, ἀπέτυχον ἢ ἐδραματολογήθησαν· τὰς ἀνευφημήσεις τῶν εὐεργετουμένων ἢ τῶν κολακευόντων, αἵτινες εἰς τὰ τεῖχη αὐτοῦ ἀντήχησαν· τὰς ἀγρίας κραυγὰς τῶν στασιαστῶν καὶ τοὺς στεναγμοὺς τῶν τιμωρουμένων, εἴτε ὑπὸ τῆς τυραννίας ἄλλων, εἴτε ὑπὸ τῆς ἐαυτῶν συνειδήσεως. Πόσαι προδοσίαι, πόσαι βραδουργίαι, πόσαι ἐπιπορκίαι, πόσαι μιαιφονίαι εἰς τὸ διάστημα τοῦτο! Ἐδῶ ἡ Ἀριάδνη θάπτει ἡμιθνήτα τὸν Ζήνωνα, ἐκεῖ ὁ Τιμισθεὺς φονεῖ τὸν Νικηφόρον. Εἰς τὸν τρίκλινον τοῦτον ὁ Παμφλαγὼν Μιχαὴλ ἀποπνίγει τὸν Ῥωμανὸν, εἰς ἐκεῖνον τυφλοῦται ὁ Κλαυδάτης. Ἀλλαχοῦ Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἐπίτελει τὸ τρομερὸν ἐκείνο δαίπνον, καθ' ὃ περιέρχεται ὡς ἐπιδαίπνιον ἄθυρμα ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ἢ τοῦ ἀποστάτου Ἀλεξίου Βρανᾶ κεφαλῇ, κυ-

λιόμενη επί του εδάφους, ζαρωμένη δὲ καὶ κεκλιμένη τοὺς ὀφθαλμούς, κατὰ τὸν Χωνειάτην. Παντοῦ αἵματα, παντοῦ δάκρυα, παντοῦ πάθη! καὶ ἡ φαιδρότης σπανία, καὶ αὐτὴ ὑπουλος καὶ βεβιασμένη. Καὶ τὰ παθήματα τῶν προκατόχων οὐδέποτε σωφρονίζοντα τοὺς διαδόχους, ἀλλ' εἰς τὰς ὀλισθηρὰς ἀκόμη ὑπὸ τοῦ αἵματος βαθμίδας τοῦ θρόνου διαπληκτιζομένους τίς πρῶτος νὰ ἀναβῆ. Τοιαύτη ἡ ἱστορία ὄλων τῶν παλατιῶν.

Ἰπὸ τοσούτων, τραγικῶν τὸ πλεῖστον, ἀναμνήσεων τὸ βάρος καταπεπονημένον τὸ ἀνάκτορον τοῦτο, κατεβλήθη τέλος ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ Μεχμεδ, ἀπαξιώσαντος μὲν νὰ τὸ κατοικήσῃ, ἐπιγράψαντος δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοῦ, ἐν εἶδει κατάρτας, τὸ θρυλούμενον ἐκεῖνο Περσικὸν δίστιχον, οὗ ἡ παράφρασις:

Τὴν αὐλαίαν τῶν Καισάρων αἰ ἀρχαίαι θὰ φρουρήσουν
καὶ ἀντὶ κραυγῆς φυλάκων,
τοὺς κρωγμοὺς νυκτικῶν
τοῦ Ἐρρασιγάμπ οἱ ὄλοιο ἀπαισιῶς θ' ἀντήχουν.

Εἰς τὴν θέσιν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ ἀνηγέρθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατακτητοῦ τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Βυζαντίου δεσπόζον Σεράγιον.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

(Ἀπόσπασμα τοῦ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς ἐν Φαναρίῳ Λέσχης
Μνημοσύνης ἀπαγγελθέντος λογιδρίου κατὰ τὰς
ἀρχαιρεσίας τοῦ ἐνεστώτος ἔτους.)

Περιττὸν ἤθελεν εἶσθαι νὰ γνωμοδοτήσωμεν ἐνταῦθα, τελευταῖοι ἡμεῖς ἴσως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τὸ λογικώτερον τῶν θείων πλασμάτων, ἐγεννήθη διὰ νὰ αὐξάνῃ πληθυνόμενος, κατὰ τὴν θείαν διαταγὴν, καὶ διὰ νὰ ζῆ μεταξὺ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ· μὲ ἄλλας λέξεις, διὰ νὰ ἀπαρτίξῃ πανταχοῦ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου, ἐν ᾧ ἐτέθη, μίαν κοινωνίαν. Καί ὁ ἄνθρωπος, ζῶν μεταξὺ τῶν ὁμοίων αὐτῶ, μεταξὺ τῆς οἰκογενείας του, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν συγγενῶν, τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων, τὰ ὅποια τῷ ἔδωκεν αὐτὸς ὁ Θεὸς, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν αὐτοῦ καὶ διδασκόμενος παρ' αὐτῶν καὶ διδάσκων τοὺς ἄλλους, καὶ συντελῶν οὕτω εἰς τὸ ἔργον τῆς παγκοσμίου ἁρμονίας, ἐκτελεῖ ἀριδῆλως τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἔθετο αὐτὸν ὁ Δημιουργὸς εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ Θεὸς, ὁ πάνσοφος οὗτος Νοῦς ὁ δέπων καὶ κυβερνῶν τὸ θαυμάσιον σύμπαν, εἶνε ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς κοινωνίας· διότι, δώσας εἰς τὸν ἄνθρωπον σύντροφον ἵνα μὴ ἀφήσῃ αὐτὸν μόνον, τί ἄλλο ἔπραξεν ἢ νὰ συστήσῃ τὰς πρῶτας ἀρχὰς τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς κοινωνίας; Τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ, διότι τὸ Ἰψιστον ὄν εἶνε ἡ προαιώνιος συντηρητικὴ ἀρχὴ τοῦ σύμπαντος· καὶ καθὼ παραγωγικὴ αἰτία παντὸς καλοῦ, παντὸς ὠραίου, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπήρρεσεν αὐτῷ ἡ ἀκοινωνησία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐθεώρησεν αὐτὴν ἄλλην ζωότητα, ἀπάδουσαν ἀντικρὺ εἰς τὸ ἔργον τῆς παγκοσμίου ἁρμονίας καὶ ἐνότητος. Ἐπιδοῦν λοιπὸν ὅτι οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ἔδωκεν αὐτῷ σύντροφον τὴν γυναῖκα... ὁ εἶς μεθερμενεύ-

μενον, τὸ μέσον τῆς πολλαπλασιάσεως τοῦ εἴδους αὐτοῦ, τὴν κοινωνίαν μὲ ἄλλας λέξεις. Καὶ τὴν κοινωνίαν ταύτην ἡ συμβίωσιν ἠυλόγησεν ἡ θεία Αὐτοῦ χεὶρ, καὶ ἀπὸ τοῦ θεσπέσιου Αὐτοῦ στόματος ἐξῆλθεν τὰ θεσφάτα ἐκείνα λόγια: «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε...» ἅτινα τόσον ἐναρμονίως ἀντήχησαν ἐν τῷ παραδείσῳ κατὰ τὰς πρῶτας τῆς δημιουργίας ἡμέρας. Ὅποια τῶντι ἀνέκφρατος χαρὰ τὸ νὰ μὴ ζῆ πλέον ὁ τῶς μονήρης ἄνθρωπος ἀπομειωνόμενος καὶ ἐρημος ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς τὰ ἄγρια θηρία τοῦ ὄρυμοῦ, ἀλλὰ νὰ ἀποκτήσῃ σύντροφον, καὶ δι' αὐτῆς νὰ κατακυριεύσῃ τῆς γῆς, νὰ ἀποβῆ, οὕτως εἶπεν, ἀθάνατος καὶ ὡς ὁ φοινῖξ ἀνανεούμενος μέχρι συντελείας τοῦ κόσμου ἐν τῇ ἐπιγονῇ αὐτοῦ, νὰ περιστοιχιζῆται πάντοτε ὑπὸ ὁμοίων αὐτῶ, νὰ ζῆ κατὰ συζυγίας ἡ κοινωνίας, νὰ μεταβιβάξῃ τὰς ιδέας αὐτοῦ εἰς ἄλλον, νὰ ἀκούῃ τὰς ιδέας τῶν ἄλλων, νὰ συμμερίζηται μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτῶ τὴν χαρὰν καὶ τὰς θλίψεις, καὶ οὕτω πραγματικῶς νὰ βασιλεύσῃ τὰ βάρη τοῦ πλησίον αὐτοῦ!

Καὶ τῶντι, παρατηρῶν τις ὀρθῶς καὶ μετὰ προσοχῆς, δύναται νὰ ἐξάξῃ ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο προσὸν ἔγκειται ἡ ὁμοιότης τοῦ ἀνθρωπίνου δημιουργήματος μετὰ τοῦ θείου Πλάστου αὐτοῦ, τὸ κατ' εἰκόνα ἐκεῖνο καὶ ὁμοίωσιν τῆς Γραφῆς τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ, εἰμὴ εἰς τὸ ἀκολουθεῖν ἀπαρεγκλίτως αὐτὸν τὸν θεῖον σκοπὸν, δι' ὃν ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ συντελεῖν δηλαδὴ πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ βελτίωσιν τῆς κοινωνίας, καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ πλησίον ἐν παντί. Διότι, ἐν ὅθως τρανῶς διεκλήρυνε τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους ὡς ἑαυτοὺς, πῶς εἶνε δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀγαπᾶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ὅταν δὲν εὐρίσκηται πλησίον του; Πῶς δύναται τις νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἄλλου, νὰ βοηθῇ τὸν πάσχοντα ἀδελφόν του, νὰ περιθάλπῃ τὸν ἀσθενῆ καὶ νὰ συντρέξῃ τὸν ἔχοντα ἀνάγκην ὑπερασπίσεως καὶ βοηθείας, μακρὰν αὐτοῦ διατελῶν;

Δικαίνομαι καὶ αὖθις, ἐπόμενος ταῖς σεβασταῖς γνώμαις τοσούτων προγενεσέρων καὶ συγχρόνων ἠθικολόγων, ὅτι ἐμπνεύσει τοῦ Θεοῦ συνίστησαν οἱ ἄνθρωποι τὰς κοινωνίας, αἵτινες εἰσὶ τὸ ἐκ τῶν ὄντων οὐκ ἄνευ πρὸς εὐμερίαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐρήμερον αὐτοῦ διαμονὴν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ τῶντι, πῶς ἄλλοῦ διδάσκεται ἐντελέστερον ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίζῃ τοὺς ἀνθρώπους, εἰμὴ ἐν τῇ κοινωνίᾳ; Ποῦ ἄλλοῦ, εἰμὴ εἰς τὴν κοινωνίαν, τὸ παιδίον μορφοῦται καὶ γίνεται ἄνθρωπος; Ἢ! ἡ κοινωνία εἶνε πραγματικῶς τὸ σχολεῖον τοῦ κόσμου, τὸ πανδιδακτήριον τῶν ἀρετῶν διὰ πᾶσαν τάξιν καὶ ἡλικίαν. Ἐν αὐτῇ διδάσκεται καὶ ὁ παῖς τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀγάπην, καὶ ὁ ἀνὴρ πῶς νὰ γίνῃ καλὸς σύζυγος, καὶ ὁ πατήρ πῶς νὰ ἀναθρέψῃ καλῶς τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ ὁ πολίτης πῶς δύναται νὰ ἀποβῆ καλὸς πολίτης καὶ ὠφέλιμος πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ ὁ πρεσβύτερος τέλος πῶς διὰ τῆς πείρας νὰ ἀποβῆ ὁ καλὸς σύμβουλος, ὁ Μέντωρ τῆς νεανικῆς ἡλικίας, καὶ νὰ συνοίῃ καὶ οὗτος τὰς προσπαθείας του πρὸς εὐμερίαν τοῦ ἰδίου ἔθνους.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα, πέπεισμαι, ἀποδεικνύουσιν ἀρκούντως ὅτι ὁ ἄνθρωπος μορφοῦται ζῶν ἐντὸς τῆς κοινωνίας καὶ μεταξὺ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ, ἔθλα ἔθετο αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς ὁ Πλάστης καὶ Δημιουργὸς του. Ὅτι ἡ κοινωνία

εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία ὅπως δυνηθῇ οὗτος νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ ἱερά χρέη, διὰ τὰ ὅποια ἦλθεν ἐπὶ γῆς. Ὅτι ἡ κοινωνία τέλος εἶνε ἡ μεγαλοπρεπὴς ἄλυσις, ἀπ' ἧς ἐξέρχεται ἡ ἁρμονία τοῦ κόσμου, καὶ εἰς ἣν ἐπιχαίρει τοσοῦτον ὁ ἐπιβλέπων ἐπ' αὐτὴν Ἰψιστος.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν τοσούτων προσκρούσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πλάσματος εἰς τὰς θείας τοῦ Πλάστου ἐντολάς, μεταξὺ τοσαύτης παρακοῆς, τοσαύτης ἐνόχου παραβάσεως τῶν νόμων τοῦ Αἰωνίου, ἀπεπειράθη τὸ ἀγνώμον τοῦτο πλάσμα νὰ ἀντιστρατευθῇ κατ' αὐτῆς τῆς θείας θελήσεως, ἐπιποθῆσαν τὴν καταστροφὴν τῆς κοινωνίας, τοῦ ζωοποιούντος καὶ συνέχοντος τὴν γενικὴν ἁρμονίαν τούτου δεσμοῦ, καὶ παντὶ σθένει ἀντενεργῆσαν κατὰ τῆς ἐνότητος αὐτῆς. Ὁ Κάιν φονεύσας τὸν Ἄβελ, ὁ Ἡσαῦ στρατευσάμενος κατὰ τοῦ Ἰακώβ, ὁ Ρουβὴμ πωλήσας τὸν Ἰωσήφ, ὁ Σαούλ διώκων τὸν Δαβὶδ, κτλ... τί ἄλλο εἰσὶν εἰμὴ ζωντανὰ παραδείγματα τῆς ἐναντίον τῆς κοινωνίας ἀντιστρατεύσεως τοῦ ἀκοινωνήτου ἀνθρώπου; μὲ ἄλλας λέξεις, τῆς διαμάχης τῆς ὕλης κατὰ τοῦ πνεύματος; Καὶ δυστυχῶς ἡ τάσις αὕτη παρατηρεῖται ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου μέχρι τῆς σημερινῆς γενεᾶς.

Ἰπῆρξαν κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ὑπάρχουσιν ἐτι καὶ νῦν ἄνθρωποι, ὀλιγάριθμοι εὐτυχῶς, ἐνασμενιζόμενοι νὰ ἀντιφέρωνται ἐκ συστήματος εἰς πᾶν ὅτι μία ὁμάς ἀνθρώπων ἤθελεν ἀποφασίσει καὶ παραδεχθῆ ὡς νόμιμον. Περὶ τῶν τοιούτων τί ἄλλο δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, εἰμὴ ὅτι οὐκ ἔα αὐτοὺς καθεῦθεν τὸ τρόπαιον τῆς συμπορίας τῶν ἄλλων, τῆς περὶ αὐτοὺς διακεχυμένης ἁρμονίας, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἐπιποθοῦσιν ἐγωιστικῶς πᾶν νὰ ἀποτελώσιν ἐξαιρέσειν; διὸ καὶ βλέπομεν αὐτοὺς πειρωμένους παντὶ σθένει ὅπως μετακινήσωσι καὶ ἀνατρέψωσιν ὅτι οἱ ἄλλοι ἔθεντο ὡς ἀρογωνιακὸν λίθον τοῦ κοινοῦ οἰκοδομήματος. Ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων παρέχει ἡμῖν πλεῖστα ὅσα τοιαῦτα παραδείγματα ἐνόχου ἀκοινωνησίας. Πᾶσα Κυβέρνησις, πᾶσα βασιλεία, πᾶσα ἀρχὴ ἔσχε τοὺς ἀντιπολιτευομένους αὐτῆ· πᾶν καλὸν σχέδιον ἔσχε τὸν καταπολεμήσαντα αὐτό· πᾶς νὰς τῆς Ἀρτέμιδος ἔσχε τὸν Ἐρώστρατόν του! Θέλετε περισσώτερον τούτων, Κύριοι;—Αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἐκνηρωπῆσας Θεὸς ἔσχε τὸν Ἰούδαν του!

Μόνος λοιπὸν ὁ ἀκοινωνήτος, (εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιτρέψατέ μοι νὰ μὴ δώσω τὸ ἱερὸν τοῦ ἀνθρώπου ὄνομα), μόνος αὐτὸς, λέγω, ζῶν ὡς ἄγριον θηρίον ἐν ἐρημίᾳ, μεμακρυσμένος τῶν ὁμοίων αὐτοῦ, ἀπειράκις χειρότερος τῶν ἀλόγων ζώων, ἅτινα καὶ αὐτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ζῶσι μόνα ἀλλὰ κατὰ συζυγίας, οὐδὲως φροντίζει περὶ κοινωνίας καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων, ἀλλὰ μένει ἀνάλητος πρὸς πᾶσαν αὐτῆς πρόσκλησιν, καὶ, ἐγωῖσῆς καὶ ἰδιοτελῆς εἰς τὸν ὑπέρατον βαθμὸν, φαίνεται ὅτι ἐπλάσθη διὰ μόνον τὸν ἑαυτόν του, διὰ μόνον τὸ ὀλέθριον καὶ κακῶς ὀλλόμενον ἐγώ. Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἐν μέσῳ τῆς τεραστίας διανοητικῆς προόδου τοῦ αἰῶνος ἐν ᾧ ζῶμεν, δὲν εἰσὶν αἰσχος τῆ ἀληθείας διὰ τὴν ἀνθρωπότητα οἱ τοιοῦτοι αὐτῆς κηφῆνες; Ὁ Θεὸς ἐπλάσσε τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἀποβῆ πάντοτε ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ ὠφέλιμος εἰς τὸν πλησίον του, εἰς τὴν κοινωνίαν· ἀλλ' ὁ φεύγων αὐτὴν δὲν φαίνεται τῶντι ὑβρίζων τὸν Θεόν, καὶ

ἀντιστρατευόμενος προφανῶς εἰς τὰς ἀγίας Αὐτοῦ θελήσεις; Ἢ! ὁ τοιοῦτος μὴ ἔστω ἡμῖν φίλος, μηδὲ λογίζεσθω ἄλλο τι, εἰμὴ ὡς ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος τῆς κοινωνίας, ὁ ἐκφυλὸς βλαστὸς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀναγκαία λοιπὸν, Κύριοι, ἡ κοινωνία, διότι αὕτη προπαρασκευάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ καὶ μορφώνει αὐτόν. Ἀναγκαία ἡ κοινωνία, διότι ἐν αὐτῇ μανθάνομεν ὅτι ὑπάρχει Θεὸς, ὅτι χρεωστούμεν νὰ τὸν λατρεύωμεν καὶ νὰ ἐκτελώμεν τὸ ἅγιον Αὐτοῦ θέλημα. Ἀναγκαία τέλος ἡ κοινωνία, πρὸς δόξαν τοῦ Ἰψίστου, ὅστις τὴν συνέστησε.

Πᾶν λοιπὸν μέσον τείνον πρὸς προαγωγὴν αὐτῆς, πᾶν τὸ συντελοῦν πρὸς διατήρησιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς προόδου αὐτῆς, ἔστω ἡμῖν φίλον καὶ ἀσπαστόν. Συνελεύσει ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ οἴκῳ τινι ἠθικῷ σκοπῷ, Λέσχαι, ἀναγνωσῆρια, ἠθικὰ θεάματα καὶ λοιπὰ μέσα τείνοντα πρὸς σύσφιγγιν, οὕτως εἶπεν, τῶν μεταξὺ τῆς ἀνθρωπότητος δεσμῶν, (τὰ ὅποια, φυσικῶ τῷ λόγῳ, τοσοῦτον περιφρονοῦσιν οἱ ἔχθροὶ τῆς κοινωνικῆς ἐνότητος ἰδιοτελεῖς), ἔξωσαν ἡμῖν φίλα καὶ πολυπόθητα. Ἰδοὺ, Κύριοι, τὸ μέρος τοῦτο, εἰς ὃ προσεκληθήμεν σήμερον, καθὼ ἐνδιαίτημα τῶν καλῶς μεμορφωμένων καὶ ἐνηθισθέντων τῆς φιλοκαλοῦ νεολαίας, δὲν ἐκτελεῖ ἄρα γε ἐπαξίως τὸν προορισμὸν του, ὅστις ἐστὶ κυρίως ἡ τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν εὐχερστερα ἀνάπτυξις καὶ σύνδεσις; Διατί λοιπὸν νὰ μὴ ἐπιχαίρωμεν ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἡμῶν, καὶ νὰ σεμνωμένθα ἐπὶ τῇ συστάσει αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐπιποθῶμεν διακαῶς τὴν πρόοδον αὐτοῦ; Καθ' ὅλον τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ παρελθὸν χρονιακὸν διάστημα πόσα καλὰ ὅπωςδῆποτε δὲν μετωγευθῆσαν εἰς τοὺς εἰς αὐτὸ φοιτῶνας, πόσα αἰσθήματα φιλίας δὲν ἀνεζωογονήθησαν; Μὴ δώσωμεν προσοχὴν εἰς τὰ ἐκφυλα καὶ ἀποπομπαῖα τῆς κοινωνίας ζιζάνια, ἅτινα ἐξήτησαν πάντοτε νὰ παραστήσωσιν ὑπὸ ἀλλοίαν ἐποψίν τὸν σκοπὸν τοῦ καθιδρύματος τούτου, καὶ νὰ διαμφισβητήσωσιν τὴν ὠφέλειαν αὐτοῦ. Τοὺς τοιούτους εὐελπιστῶ ὅτι θέλει ἀποστομώσῃ ὁ πάντων διδάσκαλος χρόνος καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἡμεῖς ἐν τούτοις, ὅσοις ἐνεστὶν ὁ περιζήλος κοινωνικὸς πόθος, ἐξακολουθήσωμεν πρὸς Θεοῦ, ὑποστηρίζοντες τὸ ὁσημέρι βελτιούμενον τοῦτο καθιδρυμα, οὐτινος ἡ ὑπαρξίς ἐν τῷ κεντρικῷ τούτῳ μέρει τῆς μεγαλοπόλευς ἡμῶν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία. Ὁ ἤδη ἐπερχόμενος δεύτερος ἐνιαυτὸς τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ ἐλπίζομεν ὅτι θέλει διορθώσει εἴτι κακῶς ἔχον ἢ χρῆζον διορθώσεως. Ἡ ὁσονούτω διαδεξομένη ἡμᾶς νέα Ἐφορία εὐελπιστοῦμεν ὅτι θέλει ἀναπληρώσει ὅσας ἐλλείψεις διέφυγον ἡμᾶς ὡς ἀνθρώπους καὶ πρωτοπείρους. Τὸ δὲ ἅγιον καὶ τὰς κοινωνίας παγιοῦν πνεῦμα τῆς συμπορίας πεπεσμεθα ὅτι θέλει βελτιώσει τὸ προσφιλὲς τοῦτο τῆ νεολαία καὶ παντὶ τῷ φίλῳ τῆς κοινωνίας ἐνδιαίτημα τῆς Μνημοσύνης.

Ἐν τούτοις ἡ στιγμή αὕτη ὁμοιάζει τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμήν, καθ' ἣν τὸ παλαιὸν ἔτος ὑποχωρεῖ εἰς τὸ νέον. Οἱ πάντες φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀτεινόμεν μετὰ παλμῶν πρὸς τὴν νέαν τοῦ χρόνου περίοδον, τὴν ἀναπτεροῦσαν τοὺς πόθους καὶ ἀνεζωογονοῦσαν τὰς ἐλπίδας ἡμῶν. Ἡ τελευταία λέξις τοῦ λογιδρίου μου τούτου θὰ ἦνε βεβαιῶς ἡ τελευταία στιγμή τῆς ὑπάρξεως τῆς τῶς ἐνεργ-

γούσης εφορευτικής αρχής, ο τελευταίος αυτής πρὸς τὴν ὀλομέλειαν ἀποχαιρετισμὸς, τὸ κύκνειον, οὕτως εἶπειν, μέλος τῆς. Ἰδοὺ, ἡ κάλπη τῆς ψηφοφορίας πρόκειται ἐνώπιον ὑμῶν, Κύριοι. Ἐλπίζω ὅτι ἐφωτισθητε ἀρκούντως ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν καταλλήλων ἀτόμων, τῶν διαδεξιμένων ἡμᾶς. Ἐντὺς ὀλίγου ὅταν ὁ κώδων οὗτος προσκαλέσῃ ὑμᾶς, θέλετε προσέλθει ὡπὼς ῥίψητε ἐν αὐτῇ τὰ ψηφοδέλτια σας, καὶ ἐκ τῆς κάλπης ταύτης ἐξελεύσεται σεσαρκωμένη ἡ ὁμότημος ὑμῶν ἀπόφασις, ἡ κατάλληλος ἐκλογή τῆς νέας εφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ ἐλαττηρίου τούτου ἢ μάλλον τοῦ ζωπύρου τῆς Λέσχης, ἀφ' οὗ κατὰ μέγα μέρος ἐξήρτηται ἡ ὕλική καὶ ἠθική αὐτοῦ πρόοδος.

Καὶ ἤδη λοιπὸν προσέλθετε, Κύριοι, εἰς τὴν περιμένουσαν ὑμᾶς κάλπη, καὶ εἴθε ἡ ἐκλογή ὑμῶν ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς προσδοκίας τῆς ἀοράτως ἐπιβλεπούσης καὶ τὸ ἔργον ἡμῶν εὐλογοῦσης θεᾶς Μνημοσύνης!

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ.

Καθὼς τῶν περισσοτέρων ἀνακαλύψεων, οὕτω καὶ τῆς μεγάλως ἐπενεργησάσης ταύτης ἐπὶ τῆς ὕψους τοῦ κόσμου ὁ πρῶτιστος ἐφευρετὴς διαφιλονεικεῖται μεταξὺ Γερμανῶν καὶ Ὀλλανδῶν, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς Κινέζους, οἵτινες διατείνονται ὅτι τρεῖς πρ. Χρ. ἑκατονταετηρίδας ἐγνώριζον τὴν ζυλοτυπίαν. Κυρίως μὴτηρ τῆς τυπογραφίας ἐν Εὐρώπῃ ὑπῆρξεν ἡ ζυλογλυφία, διότι μετὰ τὰ παιγινοχάρτα, ἅτινα ἐγλυπτον τὸ πρῶτον ἐπὶ ζύλου, ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι καὶ νὰ ἐκτυπῶσιν εἰκόνας ἁγίων, εἰς τὸ περιθώριον τῶν ὁποίων ἐπρόσθετον ἐπεξηγηματικὴν τινὰ ἐπιγραφὴν, καὶ πολλάκις ἔγραφον λόγια ἐκ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς ἐντὸς ταινιῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λέγοντος. Τοῦτο ἦτο αὐτόχρημα τύπος, καὶ μετ' οὗ πολὺ παρέσχε τὴν ἰδέαν νὰ γλυφῶσιν ὀλόκληροι πίνακες γραμμάτων, δι' ὧν ἐτυπώθησαν μικραὶ τινες συλλογαὶ προσευχῶν, αἱ ζυλογραφικαὶ λεγόμεναι ἐκδόσεις, ὧν ὀλίγα τινὰ φύλλα διατηροῦνται εἰσέτι εἰς μεγάλας τινὰς βιβλιοθήκας ὡς σπανιότητες.

Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκτυπώσεως εἶχε τόσας δυσκολίας καὶ τόσα ἐλαττώματα, ὥστε εἰς αὐτὸν μόνον ἀνπεριωρίζετο ἡ τέχνη, ποτὲ δὲν ἤθελε συντελέσει τόσον ἐπιστήμως εἰς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὸν φωτισμὸν. Ἡ γλυφὴ ἐκάστου πίνακος ἦτο ἐργασία ἐπίπονος καὶ μακρὰ τὰ λάθη τοῦ γλύπτου ἦσαν δυσδιόρθωτα καὶ ἀδιόρθωτα πολλάκις, τὰ δὲ γράμματα δὲν ἦσαν ὁμοια οὔτε ἴσα. Ἐκτὸς τούτου ἡ ἀδιάκοπος μετάβασις τῶν ζυλίνων πινάκων ἀπὸ τῆς ὑγρασίας εἰς τὴν ξηρασίαν, τοὺς κατέστρεφε καὶ τοὺς ἐρρήγνυε τέλος πάντων, δι' ἕκαστον δὲ βιβλίον ἀπητοῦντο ἄλλοι πίνακες καὶ τοσοῦτοι, ὅσας σελίδας εἶχεν αὐτό· τοῦ τρόπου τούτου προτιμωτέρα ἦτο ἡ διὰ χειρογράφων διάδοσις τῶν βιβλίων.

Τότε ἐπῆλθεν εἰς τινὰς ἡ ἰδέα νὰ γλύψωσιν ἕκαστον γράμμα εἰς ἰδιαιτέρον ξύλον, καὶ οὕτω νὰ στοιχειοθετήσωσι τὸ κείμενον διὰ κινητῶν χαρακτῆρων. Καὶ δι-

καίως θέλει ἀπορήσει πῶς νὰ μὴ ἐπινοηθῇ τοῦτο πολὺ πρότερον ὅστις ἐνθυμεῖται ὅτι ὁ Κοῦνιτηλιανὸς ὁμιλεῖ περὶ ἐλεφαντίνων γραμμάτων, διδομένων εἰς τὰ παιδιά ὡπὼς παίζοντα διδάσκονται ἐνταῦτ' τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ὅτι ὁ Πλάτων αὐτὸς (ἐν τοῖς Νόμοις) εἶχεν ἤδη προτείνει τὴν μέθοδον ταύτην. Οἱ Ὀλλανδοὶ διηγούνται ὅτι ὁ συμπατριώτης τῶν Λαυρέντιος Κόστερος ἐξ Ἀρλέμης πρῶτος ἐφεύρε τὰ ξύλινα γράμματα τῶν 1445, καὶ ὅτι ἐπελέξα αὐτὰ μετὰ τὴν μάχαιραν περιερχόμενος εἰς τὰς ἐξοχάς. Διὰ τῶν χαρακτῆρων τούτων ἐτύπωσε τὴν Κυριακὴν προσευχὴν καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ κατ' ἀρχὰς βιβλία, συνδέων διὰ λεπτοῦ σχοινοῦ ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκάστου στίχου, ἀφοῦ πρῶτον ἐτύπτα αὐτὰ κατὰ τὸ πάχος τῶν διὰ νὰ μὴ μετακινῶνται καὶ οὕτω νὰ συνέρχονται ὁμοῦ.

Ἄλλ' ἡ κοινὴ γνώμη δικαιοῖ τοὺς Γερμανοὺς, λέγοντας ὅτι τοὺς ξυλίνοὺς τούτους χαρακτῆρας ἐφεύρον εἰς Στρασβούργον ὁ Ἰωάννης Γουττεμβέργης μετὰ τοῦ Ἰακώβου Μεντέλλου, ἐνῶ οἱ Ὀλλανδοὶ δι' ἀσχυρίζονται ὅτι ὁ Γουττεμβέργης ἔμαθε τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἀπὸ τινὰ Ἰωάννην, ὑπηρέτην τοῦ Λαυρεντίου Κόστερου, ὅστις, κλέψας τοὺς χαρακτῆρας τοῦ κυρίου του καὶ ἐλθὼν εἰς Μαϊνάνσιαν, τὴν πατρίδα του καὶ πατρίδα τοῦ Γουττεμβέργου, ἐφάνερωσε τὸ μυστικὸν εἰς τοὺς δύο τούτους ἑταίρους. Ὅπωδ' ἦτοτε ὁ Γουττεμβέργης, εἴτε αὐτὸς ἐπενόησεν εἴτε ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἔμαθε τὴν χρῆσιν τῶν ξυλίνων κινητῶν χαρακτῆρων, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι συνηθάνθη τὸ ἀνεπαρκές, τὸ δύσχρηστον καὶ τὸ εὐφθαρτὸν αὐτῶν, καὶ ἐν ἔτει 1449 παραλαβὼν ὡς σύντροφον καὶ συνεργάτην τὸν συμπατριώτην του Φούστ ἢ Φάουστ, ἄνδρα δραστήριον καὶ μεγαλοφυῆ, κατεσκεύασε χαρακτῆρας γεγλυμμένους ἐπὶ μετάλλου, μετ' ὧν ἄρχεται ἡ δευτέρα ἐποχὴ καὶ ἡ ἀληθὴς πρόοδος τῆς τυπογραφίας.

Πέντε ἔτη μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἐφεύρεσιν, ἧς ἡ μνήμη θέλει σθεσθῆ μόνον ὅταν ἐκλείψῃ πᾶν ἔχνος ἐξευγενισμοῦ ἐκ τῆς γῆς, οἱ δύο ἔνδοξοι συνεργάται, ἐνῶ πρὸς τόσους ἀντεπάλαισαν μέχρι τοῦδε ἀγῶνας καὶ τόσας κατέβαλον ἀντενεργείας τῆς φυλῆς τῶν ἀντιγραφῶν, οἵτινες, ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐφευρέσεως ταύτης ἐστεροῦντο τῶν μεγάλων ὠφελημάτων τῶν, κατήντησαν εἰς καὶ νὰ τοὺς ἐνάξωσιν εἰς τὰ δικαστήρια, διηνέχθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως δεῖγμα διδόντες καὶ αὐτοὶ ἐδικάσθησαν, καὶ ὁ Γουττεμβέργης ἠττηθεὶς ἐγκατέλιπε τὴν τυπογραφίαν του εἰς τὸν Φούστ καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ὀλλανδίαν.

Ἄλλὰ μετ' οὗ πολὺ ὁ Φούστ εὖρε σύντροφον ἀντάξιον τοῦ Γουττεμβέργου, εἰς ὃν ἐπεφυλάττετο νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα ἐπὶ τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων τῶν προκατόχων του. Ὁ Φούστ εἶχεν ὑπηρέτην ἀγγλίνου εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, ὅστις, ὠφελθεὶς ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε κατασκοπεύσεών του εἰς τὰς μυστηριώδεις ἐργασίας τῶν κυρίων του, ὑπέκλεψεν αὐτὰς μάλλον ἢ ὅτι τὰς ἐδιδάχθη, καὶ κατανοήσας τὰ ἐλαττώματα τῆς μεθόδου αὐτῶν, ἐδοκίμασε νὰ χαράξῃ πρῶτον χαρακτῆρας ἐπὶ χάλυβος, ἔπειτα ἐνετύπωσε αὐτοὺς εἰς ὕλην μαλακωτέραν, καὶ εἰς τὰς μήτρας ταύτας ἔχυσε μέταλλον συγκείμενον ἐκ μολύβδου, χαλκοῦ καὶ κασσιτέρου, καὶ κατεσκεύασεν οὕτω στοιχεῖα τυπογραφικὰ ὅποια τὰ μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει. Ὁ ὑπηρέτης οὗτος ἐκαλεῖτο Σαίφερ, ὁ δὲ κύριος αὐ-

τοῦ Φούστ τὸν ἐδέχθη ὡς σύντροφόν του, καὶ τῷ ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Φαυστίαν.

Ἐκτοτε ἡ τέχνη ἐξηκολούθησε μόνον τελειοποιούσα καὶ καλλωπίζουσα τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν τὴν ἐφεύρεσιν, καὶ τὸ γόνιμον σπέρμα, ὅπερ οὗτοι, νέοι Τριπτόλεμοι, ἐρρίψαν οὐρανόθεν ἐπὶ τῆς γῆς, παρήγαγε καρποὺς πολυτίμους καὶ πολὺ ἀφρονωτέρους ἀφ' ὅσους ἴσως οἱ ἴδιοι ἐφαντάζοντο. Γνωσταὶ εἰσιν αἱ σημεριναὶ τεράστιοι καὶ μυθώδεις, οὕτως εἶπειν, πρόοδοι τοῦ μόνου σχεδὸν εὐχερестаίου τούτου μέσου πρὸς φωτισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

ΤΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΥ ΙΟΥΔΑΙΟΥ.

182
Ὁ Περιπλανώμενος ἢ Πλάνης Ἰουδαῖος, τὸ καταπληκτικὸν ἐκεῖνο τῆς τοῦ μεσαιῶνος μυθολογικῆς παραδόσεως πρόσωπον, ὅπερ ἡ ἄκαμπος τῆς Μοίρας θέλησις κατεδίκασεν εἰς ἀεικίνητον περίοδον, ἀπέβη ὁ ἦρος πολλῶν συγχρόνων ποιητῶν, καὶ ἰδίως τὸ θέμα τῆς ἀπεριόριστου τοῦ Εὐγενίου Σὴ φαντασίας. Ὀλίγα παραδόσεις τφόντι εἰσι τόσον κοινὰ εἰς τὸν λαόν, ὡς ἡ τοῦ Περιπλανωμένου Ἰουδαίου αὕτη διεδόθη πραγματικῶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ πλήθη τὴν ὑπεδέχθησαν μετὰ τὴν συνοδεύουσαν πάντοτε τὰ παραδόξα πράγματα περιέργειαν. Ἐνῶ δὲ εἰς τὰς κατὰ τὰ χωρία ἐσπερινὰς διασκεδάσεις τὸ ζωηρὸν ἀκροατήριον ἀτέχνου τινὸς μυθολόγου ἠσθάνετο διαδοχικῶς ζωηρὰς συγκινήσεις εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀποτελούντων τὸν μακρὸν βίον τοῦ Περιπλανωμένου παραδόξων, οὔτε οἱ σοφοὶ ἀπηξίωσαν νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν ὡς ὑπόθεσιν σπουδαίων πραγματειῶν.

Καὶ πρῶτον εἰπώμεν ποῖα ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς ἡ πλειότερον πιστευομένη ἰδέα περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Περιπλανωμένου Ἰουδαίου, καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων, δι' ἃ ἀπέδθη αὐτῷ τὸ ἐλεύθριον τῆς ἀθανασίας προνόμιον. Ὁ Ἀχασθῆρος, ἐκ φυλῆς Νεφθαλεμ, ἦτο ὀκταετής τὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γεννηθεὶς ἀπὸ πατέρα μετερχόμενον τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τέκτονος, ἔλαβεν ἐκ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας κακὴν ἀνατροφήν, ὥστε πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν πατρικὴν του οἰκίαν καὶ τὸ ἐργαστήριον τοῦ πατρὸς του, περιερχόμενος τῆδε κάκεισε ἀργὸς καὶ ἀνέσιος. Τινὲς διατείνονται ὅτι συνώδευσε ὡς ὀδηγὸς τοὺς τρεῖς Μάγους, οἵτινες, εἰδοποιηθέντες ἐξ ἀποκαλύψεως, μετέβησαν εἰς Βηθλεὲμ διὰ νὰ προσκυνήσωσι τὸ παιδίον Ἰησοῦν. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡς λέγει ἡ Γραφή, ἀστὴρ ἐξ ἀνατολῶν ἔμελλε νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ὁδὸν, πιθανώτερον θὰ ἦτο ἴσως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι παρεῖδεν μετὰ τῶν ἀκολουθούντων αὐτοὺς ὑπηρετῶν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἴδῃ τὸν τόπον περιεργεῖα φερόμενος καὶ νὰ διατραφῇ δωρεάν καὶ ἀρθῶνως, διότι ἡ πολυφαγία ἦτο ἐν τῶν συνηθεστέρων αὐτοῦ ἀμαρτημάτων.

Ὁ Ἀχασθῆρος, ἐπανελθὼν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐπειδὴ ἦτο πολὺλόγος ὄσφ καὶ περιέργος, διηγείτο παραδόξα πράγματα, ἅπερ εἶχε παρατηρήσει ἐν Βηθλεὲμ· ἦτοι τὸ παιδίον κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων καὶ περὶ αὐτὸ ἐπι-

κεχυμένον λαμπρὸν καὶ γλυκὺ φῶς, τὸν παράδοξον ἀπέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ κατακορύφως τῆς φάτνης, τοὺς Μάγους γονυκλινεῖς ἐμπροσθεν τοῦ παιδίου, προσφέροντας πλούσια δῶρα καὶ προσκυνούντας αὐτὸ ὡς βασιλέα τῶν Ἰουδαίων, κτλ. Ἡ διήγησις αὕτη, περιερχομένη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἐφθασε φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Ἡρώδου, ὅστις, συλλαβὼν ὑπονοίας, προσκαλεῖ τὸν Ἀχασθῆρον ἐνώπιόν του διὰ νὰ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας περὶ τῆς προσκυνήσεως τῶν Μάγων· οὗτος δὲ, παραμορφώσας τὰ πράγματα, ἠύξησε τὴν λύσαν καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ θηριώδους ἐκείνου ἡγεμόνος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε κατήντησε νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀποτρόπαιον διαταγὴν τοῦ νὰ ἀποκτείνωσι πάντα τὰ ἄθῳα τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῶν ὀρίων αὐτῆς βρέφη ἀπὸ διετούς καὶ κατωτέρω. Ὡστε ὁ Ἀχασθῆρος ὑπῆρξε κυρίως κατὰ τὴν παράδοσιν πάντοτε ὁ αἴτιος τῆς τρομερᾶς ἐκείνης καὶ φρικτῆς ἀνθρωποκτονίας.

Ἀκολουθῶς ὁ Ἀχασθῆρος, ὅστις καίτοι αὐξήθειε κατὰ τὸ ἀνάστημα οὐδόλω; ἠύξησε καὶ κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀρετὴν, παρευρέθη ἐφ' ἱκανὸν χρόνον εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐν ἐρήμῳ, ἀλλὰ δὲν ὠφελήθη ποσῶς ἀπὸ τὰς διδασκαλίας καὶ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ· μάλιστα παρευρέθη ἀκολουθῶς μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἀναληθσίας εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ θείου τούτου ἀνδρός. Ἀναγκασθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς ἐνδείας νὰ λάβῃ αὐθις τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς του, εἰσῆλθε εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ σταυροῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ καθηλωθῇ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ Ἰησοῦς, φέρων ἐπ' ὤμων αὐτὸν τὸν ἴδιον σταυρὸν, διέβαινε ἐμπροσθεν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ἀχασθῆρου. Οἱ συνοδεύοντες τὸν Χριστὸν στρατιῶται, κινούμενοι ἐκ συμπαθείας διὰ τὰ πολλὰ μαρτύρια τοῦ καταδίκου, παρεκάλεσαν τὸν τέκτονα νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν Χριστὸν νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον ἐπὶ τοῦ παρά τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ πετρίνου θρανίου· ἀλλ' αὐτὸς, ὠθήσας ἀνηλεῶς τὸν Ἰησοῦν, ἐκράξε πρὸς αὐτὸν μετ' εἰρωνείας καὶ σκληρότητος: «Περιπάτει! περιπάτει, πλάνε! διατί στέκει;» Ἀμέσως δὲ φωνή τις, φαινόμενη ὡς καταβαίνουσα ἐξ οὐρανοῦ, εἶπεν εἰς αὐτὸν μετ' ὀνόματος αὐστηρῶν καὶ μελαγχολικόν: «Σὺ θὰ περιπατῆς μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, χωρὶς ποτε νὰ δυνήθῃς νὰ σταθῆς!» Καὶ εὐθὺς ὁ Ἀχασθῆρος, ὑπ' ἀνωτέρας τινὸς δυνάμεως ὠθούμενος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ὀδοιπορίας.

Τοιαύτη τις εἶνε ἡ κοινοτέρα παράδοσις περὶ τοῦ παραδόξου τούτου προσώπου, βασιζομένη, κατὰ τοὺς μυθολόγους, εἰς ἀπόκρυφα βιβλία, ὧν τὸ κείμενον δὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν· πλὴν εἶνε βέβαιον ὅτι ἐκ παλαιωτάτων χρόνων αὕτη αὕτη εὐρίσκεται εἰς πάντας τοὺς λαοὺς, μετ' ἵνας μόνον διαφορὰς καὶ τροποποιήσεις. Οὕτως ὑπάρχει ἀνατολικὴ τις παράδοσις περὶ τοῦ Περιπλανωμένου Ἰουδαίου, ἐμφαίνουσα τὴν μυστηριώδη ποίησιν τὴν χαρακτῆρίζουσαν ἅπαντα τῶν Ἀράβων Συγγραφέων τὰ ἔργα, καὶ ἧτις δὲν συγγραφῆ νὰ διακρίνωμεν τὸν μῦθον ἀπὸ τὴν ἱστορίαν. Τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος ἀπὸ Μωάμεθ, ὀπλαρχηγὸς τις, ὀνομαζόμενος Φαδουλλᾶς, ἐφθασε περὶ ἡλίου δυσμᾶς μετὰ στρατεύμα ἐκ τριακοσίων περίπου ἰππέων συγκείμενον καὶ ὀδηγούμενον παρ' αὐτοῦ εἰς μέρος μετὰ

δύο δρών, εις δ και έστρατοπέδευσεν. Ενώ δε κατά την συνθήκαιν ήρχισε να απαγγέλλη την έσπερινήν προσευχήν, άρχόμενος από των πανδήμων λογίων: «Θ εός είνε μέγας!» φωνή τις, άνήκουσα εις ύν τι άόρατον, ήρχισε να επαναλαμβάνη τους έκφονουμένους τούτους λόγους εύκρινέστατα και έκηκολούθησεν ούτω μέχρι τέλους. Ο Φαδουλλάς κατ' άρχάς εξέλαβε τό πράγμα αποτέλεσμα ήχοús: αλλά, παρατηρήσας άκολουθως ότι έκάστη λέξις έπρόφέρετο καθαρώς και τελεία παρά της απαγγελούσης ταύτην φωνής, ήρχισε να ύπαπτεύηται μήπως ήτο κανεν θαύμα, και άμα άποπερατωθείσας της προσευχής απέταθη προς την φωνήν ούτω: «Εί σύ, όστις μοί άποκρίνεσαι! Εάν ήσαι εκ των άγγέλων, ή χάρις και ή αγαθότης του Κυρίου ειη μετά σου: εάν ήσαι εκ της φύσεως των κακοποιών πνευμάτων, ταρταρώθητι και άπελθε έντευθεν εις τό σκότος τό εξώτερον: εάν δε ήσαι άνθρωπος ως έμέ, έμφάνηθι ένώπιόν μου άφόςως.» Τότε ένεφανίσθη αυτώ γέρον φαλακρός, κρατών εις χείρας βάρβον και φαινόμενος ως δευβίσσης. Μετά τάς άμειβείας φιλοφρονήσεις, ο Φαδουλλάς ήρώτησε τον γέροντα τίς ήτο και πόθεν ήρχετο: ούτος δε άπήντησεν, «ονομάζομαι Ζερήθ, είμαι δε υίός του υίου του προφήτου Ηλίου και κατοικώ ένταυθα κατά διαταγήν του Κυρίου Ιησού, όστις με έγκατέλιπεν εις τον κόσμον τούτον διά να ζώ μέχρι της δευτέρας αυτου παρουσίας. Περιμένο λοιπόν τον Κύριον τούτον, όστις είνε πηγή παντός άγαθού, και διαμένο κατά διαταγήν αυτου ύπισθεν του όρουσ τούτου.» Ο Φαδουλλάς ήρώτησε πότε θέλει επανέλθει ο Ιησούς, ούτος δε έδωκεν άτελείς τινας εξηγήσεις, προσθέσας σημεία τινά, δι' ών θέλουν γνωρίσει τό μέγα τούτο συμβάν οι άνθρωποι. Και άμέσως έγένετο άφαντος.

Ο άνατολικός ούτος μύθος παρατηρείται ότι ούσιωδώς διαφέρει της Ευρωπαϊκής παραδόσεως, διότι ο Ζερήθ, ως ο Άχασθήςρος, θέλει μόν άποθάνει εις τό τέλος των αιώωνων, πλην δέν είνε καταδικασμένος και εις πλανήτην βίον, άλλ' εξ έναντίας, κατά διαταγήν του Ιησού Χριστού, προσδιωρίσθη αυτώ τόπος διαμονής, χωρίς να αναφέρεται και διά ποιόν του άμαρτήμα τώ έπεβλήθη ή ποιμή αυτή.

Πρώτος των ιστορικων, όστις έποίησε σπουδάζων λόγον περί του Περιπλανώμενου Ιουδαίου, είνε ο Ματθαίος Πάρης, όστις εις τό Μέγα αυτου Χρονικόν διηγείται τάδε: «Τώ 1229 ήλθεν εις Άγγλίαν Επισκοπός τις Άρμένιος, φέρων συστατικήν επιστολήν του ήγεμόνος του. Τόν ήρώτησαν περί του Περιπλανωμένου Ιουδαίου, περί ου οι σταυροφόροι διηγούντο τεράστια πράγματα, και όστις μέχρι της εποχής εκείνης περιεφέρετο μόνον έντός των άνατολικών χωρών. Ο Άρμένιος Επισκοπος έβεβαίωσεν ότι ο Περιπλανώμενος Ιουδαίος εύρίσκετο κατ' εκείνην την εποχήν έν Άρμενία, χωρίς τίποτε περισσώτερον να εξηγήση περί αυτου. Είς όμως εκ των της συνοδείας αυτου εξέθεσε πλειοτέρας λεπτομερείας, τάς εξής: «Ότι ο Περιπλανώμενος Ιουδαίος δέν ήτο υίός τέκτονος εξ Ιερουσαλήμ, ούτε ώγομάζετο Άχασθήςρος, άλλ' ήτο θυρωρός του Πιλάτου και έκαιετο Κατάφιλος. Καθ' ην δε στιγμήν εξήγον τον Ιησούν έξω του πραιτωρίου, ο θυρωρός ούτος τον εκτύπησε με την πυγμήν διά να τον αναγκάση να εξέλθη ταχύτερον: τότε ο Ιησούς, στραφείς προς αυτον, είπεν: «Ο υίός του ανθρώπου υπάγει, αλλά σύ θέλεις αναμείνει

την επάνοδον αυτου.» (1) Ο Κατάφιλος, συγκινηθείς υπό των λόγων τούτων και φωτισθείς υπό των επακολουθησάντων θαυμάτων, κατηγήθη άκολουθως εις την Χριστιανικήν πίστιν, βαπτισθείς δε υπό του Αποστόλου Άνανίου, ώνομάσθη Ιωσήφ. Εν τούτοις ή παρά του Ιησού Χριστού επιβληθείσα αυτώ καταδική έμεινεν άμετάτρεπτος: ο θυρωρός του Πιλάτου εξακολουθεί να ζη πάντοτε τυραννόμενος υπό της τύψεως του συνειδότος, και εις πέν εκατοστόν του έτος πίπτων εις ειδός τι ληθαργίας άνανεούται κατά την διάρκειάν αυτης, και ή φυσιογνωμία του παριστά τότε άνθρωπον τριακονταετή. Ο ύπηρέτης του Αρμενίου Επισκόπου προέβη μάάλιστα εις τό να προσθέση ότι ο Ιωσήφ, ο πρότερον Κατάφιλος, ήτο πολύ γνωστός εις τον κύριόν του, ότι τον ειδεν εσθίωντα εις την τράπεζαν αυτου, και ότι άπεκρίνετο άνευ δισταγμού όταν τον ήρώτων περί των κατ' την εποχήν του Ιησού Χριστού συμβάντων. Ηρχοντο δε από μακρυνά μέρη διά να τον ιδώσι, και τώ επρόσφερον μάάλιστα και δώρα, άτινα εκείνος δέν έδέχετο. Άν δε περιέμενε μετ' άνησυχίας την άφιξιν εκείνου, όστις μέλλει να κρίνη ζώντας και νεκρός, είχεν όμως έλπίδα τινά περί της κατ' τον άλλον βίον τύχης του, βασιζόμενος εις την άμετρον καλοκαγαθίαν και χρηστότητα του συγχωρήσαντος αυτους τους σταυρωτάς του.»

Ο Ιουδαίος του Αρμενικού μύθου είνε όμοιος με τον του Αραβικού και οι δύο άναμένουσι τον Ιησούν Χριστόν, άλλ' άναμένουσιν αυτον διαμένοντες άμφοτέροι έν ίκανή άνέσει, ο μόν έν τινι κοιλάδι όπου βεβαίως έχει ειδός τι έρημητηρίου, ο δ' έτερος δειπνών εις τάς τράπεζας των Αρμενίων Επισκόπων, και λαμβάνων μόνον τον κόπον του να αποβάλλη τά προσφερόμενα αυτώ δώρα. Υπάρχει όμως μεγίστη διαφορά ως προς τό μεγαλειον της ιδέας και ως προς την ποικιλίαν των σχέσεων μεταξύ των δύο τούτων παραδόσεων και της του άλλου Περιπλανωμένου Ιουδαίου, του κατηραμένου εκείνου Άχασθήςρου, όστις περιμένει μόν ως και οι δύο άλλοι την παρουσίαν του Χριστού, άλλ' εις ύν άπηγορεύθη πᾶσα άνάπαυσις έν τῷ κόσμῳ τούτῳ, διότι άγγελος Κυρίου καταδιώκει αυτον άμα σταθῆ, επαναλαμβάνων ειρωνικώς τους αυτους λόγους, ος είπεν αυτος προς τον Ιησούν: «Περιπάτει! περιπάτει!» Ο Ματθαίος Πάρης και όλοι οι τον μύθον παραδεχθέντες εκ των χρονογράφων θέλουσι περί του Περιπλανωμένου Ιουδαίου της Αρμενίας ότι εύρίσκεται εις διηκενῆ φόβον ότι ο Ιησούς όσονούπω θέλει έλθει ίνα κρίνη τον κόσμον, και τότε αυτος θέλει άποθάνει. Τούτο είνε παραλογισμός, διότι, καθ' όλα τά συναξάρια των εθνών, ή ποιμή του Περιπλανωμένου Ιουδαίου είνε να μη δύναται να άποθάνη.

Πολλοι των Ιστορικων αναφέρουσιν ότι από πολλών χρόνων ανεφάνησαν εις διάφορα μέρη του κόσμου λαο-

(1) Η διήγησις αυτή συμφωνεί με τά λεγόμενα του Ευαγγελιστου Ιωάννου (III, 22) ότι, κρηνομένου του Ιησού έν τῷ συνεδρίῳ Άννα του Άρχιερέως, εις των ύπηρετων παρεστηκόσ εδωκε βάπτισμα αυτώ είπων, «ουτως άποκρίνη τῷ Άρχιερεϊ:» Άπεκρίθη δε ο Ιησούς διά του μεγάλου εκείνου δαήμματος: «Ει κακώς ελάλησα, μαρτύρησον περί του κακού: ει δε καλώς, τί με θέρεις;» Οι έμμενησται του Ευαγγελίου διατείνονται ότι ο ύπηρέτης ούτος ήν αυτος εκείνος, ύν ο Ιησούς ίσατο παράλυτον ύντα επί τῇ προβατική κολυμβήθρᾳ.

πλάνοι, ούτινες, καταχρόμενοι της εύπιστίας των λαών και ώφελούμενοι από τινας γνώσεις της αρχαίας ιστορίας και των Άνατολικών γλωσσών, κατώρθωσαν να λογισθώσιν ως αυτος ο Περιπλανώμενος Ιουδαίος. Εν έτει 1547 έφάνη τοιούτος τις έν Λυμβούργῳ, όπου πολλοι τον ειδον και τον ήκουσαν κηρύττοντα εις τινα εκκλησίαν της πόλεως ταύτης. Ην δε ούτος πεντηκονταετής περίπου την ηλικίαν, ύψηλός τό άνάστημα και έχων μακράν κόμην κυματίζουσιν άφθόνως επί των ώμων του: εστέναζε δε συνεχώς, ύπερ άπεδίθετο εις την τύψιν του συνειδότος ένεκα του άμαρτήματός του. Αι κατ' αυτου λεπτομερείαι της ζωής του ήσαν σύμφωνι με όσα άπετέλου την βίαν της δημόδους παραδόσεως, διαφέρουσι δε μόνον κατ' αυτο ότι αυτος δέν ήτο τέκτων άλλ' υποδηματοποιός, και ώνομάζετο Ασουήρος.

Ο Δον Καλμέτος, έτερος Χρονογράφος, βεβαίως έν τῷ Αεξικῳ της Γραφής του ότι έχει επιστολήν γεγραμμένην εκ Λονδίνου παρά τινος επισήμου Κυρίας, έν ή αναφέρεται κατ' έκτασιν περί έμφανίσεως έν Άγγλία του Περιπλανωμένου Ιουδαίου. Κατά ταύτην, ούτος δέν ήτο ούτε τέκτων, ούτε υποδηματοποιός, ούτε θυρωρός, άλλ' άξιωματικός του Διθανίου της Ιερουσαλήμ καθ' ην εποχήν ο Ιησούς Χριστός κατεδικάσθη υπό του Ποντίου Πιλάτου: όστις, επειδή εκολάφισε και ύβρισε και ενέπτυσεν αυτώ περισσώτερον των άλλων και ήτο ο άρχηγός του εμπαιγμού, κατεδικάσθη παρ' αυτου εις τό να περιπλαναται μέχρι συντελείας των αιώωνων. Είλεγε δε ότι ήτο παρών εις τό πάθος του Σωτήρος, και ειδεν αυτον με τους ιδίους του οφθαλμούς προσηλωμένον επί του σταυρου. Επίσης ένθυμείτο τους Αποστόλους, και είχεν εις την μνήμην του τους χαρακτήρας του προσώπου εκάστου εξ αυτών, και αυτο άκόμη τό χρώμα της κόμης και των ένδυμάτων των. Είχε περιέλθει όλα τά μέρη του κόσμου, και εκχυχάτο ότι θεράπευεν ασθενείς διά της επαφής: ώμίλει πολλάς γλώσσας, και ανέφερε τόσον ακριβώς πᾶν ύ,τι συνέβη καθ' όλας τάς εποχάς, ώστε οι ακούοντες αυτον δέν ήξευρον τί να στοχασθώσι περί αυτου. Τά Παναπιστήμια έπεψαν σοφούς διά να συνομιλήσωσι μετ' αυτου, και να προσπαθήσουν να τον άποδείξωσι ψευδόμενον: άλλ' οσον επιδέξιοι και άν ήσαν ούτοι, ποτε δέν ήδυνήθησαν να τον φέρωσιν εις αντίφασιν. Εάν τον ώμίλων Αραβιστί, άπήντα άμέσως εις την ίδίαν γλώσσαν, ως και εις πολλές άλλας. Ο παράδοξος ούτος άνθρωπος έλεγεν ότι ύπήρχεν έν Ρώμῃ όταν ο Νέρων διέταξε την πυρπόλησιν αυτης, ότι ειδε τον Σαλαδίνον επανελθόντα από τάς έν τῇ Ανατολή κατακτήσεις του, ότι έγνωρίζε Σουλειμάν τον μεγαλοπρεπή, τον Ταμερλάνον, τον Βεγιαζήτην και διηγείτο με πολλές λεπτομερείας τους ύπερ των Αγίων τόπων πολέμους. Εν γένει δε οι άπλοι άνθρωποι απέδιδον αυτώ πολλά θαύματα, διότι κατ' εκείνην την εποχήν οι νομιμονέστεροι ήσαν πολλά όλίγοι, και φαίνεται ότι ο Περιπλανώμενος ούτος είνε ο απολαύσας γενικής έν Άγγλία φήμης σχετικώς ως προς τους άλλους κατ' διαφόρους καιρούς αναφανέντας.

Αι περί του Περιπλανωμένου Ιουδαίου παραδόσεις δύνανται να διαιρεθώσιν εις γενικās και μερικās. Όσα δε μέρη, όσα επάρχια, τόσα υπάρχουν και αι μερικότητες αι προστιθέμεναι εις την Ιστορίαν του περιφήμου Ιουδαίου.

Μεταξύ δε τούτων υπάρχουν και τινες περιέργοι: ή εξής, λόγου χάριν, την όποιαν έχομεν εκ Γερμανίας:

Κατά τινα των έτησιων έν Φραγκφόρτῃ πανηγύρων, καθ' ην ήμέραν ύπήρχε μεγίστη σύρροή ανθρώπων πάντος έθνους και πάσης θρησκείας, Γερμανών, Γάλλων, Άγγλων, Φλαμανδών, Ιταλών, Ισπανών, πωλητής τις παλαιών ένδυμάτων ίσατο πρό του έργαστηρίου του, όπου εκρέμαντο ένδύματα εκ διαφόρων πανίων και ειδών άνηκοντα εις πολλές γενεάς. Άνθρωπός τις παραδόξως έξωτερικού, κακώς ένδεδυμένος την δέκόμην και τον πώγωνα έν αταξία έχων και φαινόμενος ως όδοιπόρος έρχόμενος από μακρυνόν δρόμον και κεκμηκώς, πλησιάζει και συνάπτει εις συμφωνίας προς άγοράν χονδρού τινος ένδύματος έχοντος μηλωτήν, ύπερ μετά πολλάς φιλονεικίας τῷ παρεχωρήθη. Όταν ήλθεν ή στιγμή της πληρωμής, ο ξεένος εξήγαγεν από του κόλπου του χρυσούν τι νόμισμα, ύπερ επάρουσίασεν εις τον πωλητήν: ούτος παρετήρησε μόν ότι τό μέταλλον ήτο άνόθευτον, άλλ' είχε τύπον εικόνας άγνωστου εις αυτον, και έκαμε την παρατήρησιν ότι αυτο δέν έχει άξίαν εις τό Κράτος. «Είνε χίλια πεντακόσια έτη, είπε μετ' αδιαφορίας ο ξεένος, άφότου αυτο εκόπη έν Ρώμῃ επί Τιβερίου, του όποιου φέρει την εικόνα, και κατ' εκείνην ακριβώς την εποχήν έλαβον αυτο έγώ.» Ακούσας ταύτα ο πωλητής, ήρχισε να σταυροκοπήται, στραφείς δε έπειτα προς τον παράδοξον τούτον άγοραστήν, παρατηρεί μετ' εκπλήξεως ότι αυτος είχε γίνει άφαντος μετά της μηλωτής.

Κατά τάς δημόδεις παραδόσεις του Γερμανου Όθερουάλη, τό Μάτερβεργ, κείμενον άνωτέρω του Ματερχώρου και έν χιονοσκεπής ύψηλοσάτη κορυφή του Βαλαίου, όπου έχει τάς πηγάς του ο Βίστης, ήτο αρχαιόθεν μεγάλη πόλις, κατ' τό λέγειν των έντοπιών. Ο Περιπλανώμενος Ιουδαίος, διαβάς ποτε δι' αυτης, είπεν: «Όταν και δεύτερον θέλω διαβῆ διά της πόλεως ταύτης, εκεί όπου υπάρχουν ήδη οικίαι και ρύμυι δέν θα υπάρχουν εις τό μέλλον ειμή δένδρα και λίθοι: όταν δε και τρίτον έέλω διαβῆ, δέν θέλει υπάρχει εκεί ειμή χιών και παγετός.» Και τρώντι την σήμεραν τίποτε άλλο παρ' αυτά δέν φαίνονται επί της κορυφής του Μάτερβεργ.

Ο Περιπλανώμενος Ιουδαίος πολυ σπανίως έμφανίζεται εις τον κόσμον, διότι ο κόσμος είνε μέγας, και όταν πρόκειται να διατρέξη τις πεζός όλην αυτου την έκτασιν, δέν δύναται συνεχώς να διαβαίη από τους αυτους τόπους: έν λόγον έχουσιν οι κομηται προς τά ούράνια σώματα, τον αυτον λόγον έχει και ο Περιπλανώμενος προς την γῆν μας. Τόν ιδομεν έν Αραβία, Αρμενία, Άγγλία και Γερμανία, τίς δε οίδεν όπόσας έτι επάρχιας θέλει διέλθει μετ' όλίγον; Κατά τό 1515 φθάς εις Στρασβούργον ύπήγε να επισκερθῆ εκ φιλοφροσύνης τάς δημοτικάς αρχάς: επειδή δε αυται έδεικνυον θαυμασμόν και μάάλιστα φόβον διά την εμφάνισιν αυτου, ταις έβεβαίωσεν ότι και άλλοτε διέβη από την πόλιν των, πρό διακοσίων ετών, ως δύναται να παρατηρήτωσι περί τούτου τά άρχεία των: τό όποιον παρατηρήθη έν εύρεθη τρώντι ακριβές.

Είς τό επόμενον φυλλάδιον θέλομεν ιδεί τον Περιπλανώμενον Ιουδαίον διαγραφόμενον υπό του Ευγενίου Σύν.

(Έπεται συνέχεια.)

ΙΩΣΗΦ ΑΜΜΕΡ.

ΙΩΣΗΦ ΑΜΜΕΡ.

Ο βίος του άνδρος, του οποίου πρόκειται ή εικών, ανήκει εις την ιστορίαν ως τὰ σπάνια αυτής φαινόμενα, και αποτελεί τύπον της δραστηκότητος συνάμα και μεγαλοφυίας και της έργατικης ζωής παντός πολίτου, επιδιώκοντος προορισμὸν ἄπειρον, ως εἶνε ἄπειρος και τοῦ ἀνθρώπου ή επιθυμία. Συνδυάζονται δὲ και εις αὐτὸν πλεονεκτήματα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα, διότι και συγγραφὸς μέγας ἐγένετο και διπλωμάτης δεινὸς και ἐπιστήμων ἀριστος. Μερίζονται αὐτὸν ἄρα ή πολιτικὴ ιστορία, ή φιλολογία και ή ἐπιστήμη.

Ο Ιωσήφ Αμμερ ἐγεννήθη τῷ 1774 ἐν Γράσση της Στυρίας, ἀπὸ δὲ τοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους της ηλικίας του ἀνετράφη και ἐμαθῆτευσεν ἐν Βιέννῃ, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀνατολικῶν Ἑπιστημῶν. Εἰκόσκατος ἦν ὅτε ἐπελήφθη της ἐκμαθήσεως της Περσικῆς γλώσσης, και γνωστὸς ἤδη καταστάς διὰ της ἐξόχου και περιφανοῦς αὐτοῦ εὐδοκίμησης περὶ τὰς Ἀνατολικὰς γλώσσας, συμπεριελήφθη πᾶνυ πρωτίμως ως συνεργάτης εις τὴν σύνταξιν τοῦ περιφήμου Περσικο-Τουρκο-Αραβικοῦ λεξικοῦ ὑπὸ Μενίνσκη.

Ἐκτοτε προσελήφθη εις διαφόρους δημοσίας τε και βασιλικὰς λειτουργίας. Τῷ 1796 διορίσθη ἰδιαιτέρος Γραμματεὺς τοῦ Υπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν εις τὸ τμήμα ἰδίως τῶν Ἀνατολικῶν υποθέσεων, ἀφοῦ προλαβόντως ἐστάλη εις τε τὴν Κωνσταντινούπολιν και τὴν Αἴγυπτον ως μαθητευόμενος, ὅπου ἰδίως ἔλαβε καιρὸν νὰ μελετήσῃ και νὰ προμηθευθῇ πολλὰ Ἀραβικὰ χειρόγραφα. Χρησιμεύσας ως διερμηνεὺς τοῦ Γιουσουφ Πασσά και τοῦ περιφήμου Sidney Smith κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεταξὺ της Ἰψηλῆς Πύλης και της Γαλλίας μακροῦ πολέμου, και διακριθεὶς ἐν τῷ στρατῷ τοῦ στρατηγοῦ Οὐτχινσεν, μαχομένου ἐν Αἴγυπτῳ κατὰ τοῦ στρατηγοῦ Μενου, προσελήφθη τῷ 1800 εις τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐστριακὴν πρεσβείαν ως διερμηνεὺς, διατελοῦντος ως ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου της Αὐστρίας παρὰ τῇ Ἰψηλῇ Πύλῃ τοῦ Βαρόνου Στούρμερ. Τὸ ἐπιὸν ἔτος διορίσθη Σύμβουλος της Πρεσβείας, και τῷ 1806 Πρόξενος της Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ἐν Μολδαβίᾳ. Τῷ 1811 ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος εις Παρισίους ἐν ἐκτάκτῳ ὑπηρεσίᾳ, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανελθὼν εις Βιέννην τῷ 1817, διορίσθη ἰδιαιτέρος Σύμβουλος και διερμηνεὺς τοῦ Αὐτοκράτορος μετὰ εἰκο-

σαετῇ δικιμονίῃ ἐν Τουρκίᾳ, ὀνομασθεὶς συγγράφως και μέλος της ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας.

Τῷ 1821 εἰργάσθη εις τὴν βιβλιοθήκην της Δρέσδης, και τῷ 1825 ἐπεχείρησε φιλολογικὴν περιήγησιν ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἐν μεταβάσει εις Κωνσταντινούπολιν πρὸς συλλογὴν ἀνατολικῶν ἐπιγραφῶν και ἐπιστρέψας εις Βιέννην, συνεπλήρωσε τὴν τετράτομον ἱστορίαν του της Ὀθωμανικῆς ποιήσεως. Τῷ 1834 ὁ Σάγης της Περσίας ἐτίμησεν αὐτὸν με τὸ παράσημον τοῦ Ἡλίου και τοῦ Λέοντος, ως ἀμοιβὴν της εις τὸ Περσικὸν ἐπιτυχοῦς μεταφράσεως τῶν Ἱθικῶν τοῦ Μάρκου Αντωνίου.

Τῷ 1835 ἐκληρονόμησε τὰ ἀγαθὰ της Κομήσσης Πύργσταλ, και ἔκτοτε ἀνυψώθη εις τὸ ἀξίωμα βαρόνου. Ἀπὸ της ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ 1845, καθ' ἣν διατέλει ως ἀνακτόδουλος, ἐνησχολήθη εις τὴν ἐπιστήμην τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, εις ἱστορικὰς συγγραφὰς περὶ της Ἀσίας, εις τὴν ποίησιν, και ἐν γένει, προϊστάμενος συγγάμεις ἐπιστημονικῶν συλλόγων, ἔφερεν αὐτὸς πρῶτος εις τὴν Εὐρώπην τὴν καλλονὴν και τὰ μαγικὰ θέλητρα της Ἀνατολικῆς ποιήσεως.

Ἀδιάλειπτος ἐργασία ὑπῆρξεν ή ἀρχὴ της ζωῆς τοῦ Ἄμμερ, ὃν διακρίνει τῶν συνήθων πεπαιδευμένων, ὑψοῦσα αὐτὸν εις ὀρίζοντα φρονημάτων εὐρύτερον, ή ἀνδρική διάνοια, τὸ ἀρρενωπὸν του ὕψος, δι' οὗ και μόνου ὁ σφοδρὸς ἐκτίθησιν εις τὸ θέατρον τοῦ κόσμου τὴν ἐλευθέραν τοῦ λογιμοῦ κίνησιν και ἐνεργεῖαν. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀρετῶν τούτων, ὁ Ἄμμερ ὑπῆρξε τύπος και ὑπογραμμὸς και φιλοσόφου οἰκογενειάρχου και ἀγαθοῦ πατριώτου. Ἀπέθανε δὲ τῇ 3 Νοεμβρίου 1856 ἐν Βιέννῃ, εις ηλικίαν 82 ἐτῶν· και ἀπέθανε με τὸν κάλαμον κατὰ γράμμα εις τὴν χεῖρα, καθὼς διηγείται ή θυγάτηρ του ή Κ. Βαρόνη Τρέγκ ἐν τῇ πρὸς τὸν Κ. Ρενὸ ἐπιστολῇ της. Ἐλάλει δὲ και ἔγραφε, παρεκτὸς της Γερμανικῆς και της Ἀραβο-Περσο-Τουρκικῆς, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἀγγλικὴν και τὴν Ἰταλικὴν, και δὲν ἔπαυσε μέχρι τέλους τοῦ βίου του διατηρῶν ἐκτεταμένην ἀλληλογραφίαν μετὰ πολλῶν ἐπιστήμων ὑποκειμένων της Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας και της Περσίας.

Τὰ πονήματα τοῦ Ἄμμερ εἰσὶν ἄπειρα και ἀξιοπεριεργα. Παρεκτὸς δὲ της μεγάλης του ἱστορίας της Τουρκίας και τῶν 150 τόμων μεταφράσεων διαφόρων ἱστορικῶν, φιλολογικῶν και ποιητικῶν πραγματειῶν ἀπὸ τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, ἀφῆκε και πληθὺς σημειώσεων χειρογράφων περὶ της Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι, τακτοποιηθεῖσαι ὑπὸ της θυγατρὸς του, ἴσως ποτὲ δημοσιευθῶσι. Τὸ ἐξοχότερον τῶν ἔργων του, ή δεκάτομος ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, προὶὸν τριακοντάετους ἐρεῦνης και μελέτης, ἥτις θεωρεῖται ως ἀριστοῦργημα ἐν Εὐρώπῃ και δι' ἣν ἔλαβε τῷ 1815 παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ρωσῶν τὸ ἀδαμαντοκόλλητον παράσημον της Ἀγίας Ἄννης, παρὰ δὲ τοῦ βασιλέως της Δανίας τὸ τοῦ Δάνεβρογ, και βραδύτερον, διὰ τοῦ Πρίγκηπος Μέντερνιχ, τὸ τοῦ τάγματος τοῦ Λεοπόλδου, λήγει δυστυχῶς ἄχρι τοῦ 1774· ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ὑπέδειξε τὰς πηγὰς, ἀφ' ὧν δύναται νὰ ἀουσθῇ ὅστις ἤθελε τὴν ἐξακολουθήσει. Πρὸς συλλογὴν δὲ ἀντιγραφῆν, παραλλήλισμὸν ή ἀνάγνωσιν τῶν πολυαριθμῶν Ἀνατολικῶν συγγραμμάτων, τῶν ὁποίων πρῶτος ἐγνωστοποίησεν εις τὴν Εὐρώπην ὑπὲρ τὰ 200, πε-

ριήθη τὴν Εὐρώπην και μέγα μέρος της Ἀσίας, δαπανήσας ποσότητας οὐκ εὐκαταρρονήτους· ἀλλ' εὖρε γενναίαν ὑποστήριξιν, οὐ μόνον ἐκ μερῶν της Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ἀλλὰ και της Ὀθωμανικῆς, ἥτις προσέφερεν αὐτῷ πρὸς ἔκδοσιν της ἱστορίας του 60,000 ταλλήρων.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.

(Ἐκ τῶν τοῦ ΛΑΞΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ.)

Θεὲ, ὕμνετ τὴν δόξαν σου ή νύξ και ή ημέρα!
ἐνέδυσας ἄνθη τὴν γῆν, και ἄστρα τὸν αἰθέρα.
Της γῆς ἀτόμων' οἱ λαοὶ ἀινούσι τε συμφώνως,
ποικίλοι γλώσσαι χίλιαι ὕμνοῦσί σε συγγρόνως.
Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετρεῖς, ἀόριστος ὀρίζεις,
τὸ πᾶν ἀόρατος ὄρας, ἀγνώριστος γνωρίζεις.

Τὸ φῶς, Θεὲ, τὸ σῶμά σου,
ὁ ἥλιος τὸ ὄμμα σου,
ὁ καρυνὸς φωνή σου·

τὸ ἄπειρον διάστημα
τὸ μέγα σου ἀνάστημα,
και ὁ αἰὼν ή στιγμή σου.

Ὡς μοσχλὸς ὁ δάκτυλός σου
ἐν θελίσει τὴν γῆν σείει,
και τὸ κοίλον της χεῖρός σου
τοὺς ὀκεανούς ἐργλείει.

Ἐν σου πνεῦμα μόνον σῶναι
τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς,
ἐν σου νεῦμα μόνον κλίνει
πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανούς.

Τοῦ προσώπου σου τὴν λάμπην, ὦ Θεὲ, εις τοὺς χιλοὺς
ἐνετύπωσας ἡλίους,
ὡς μονάρχης ἐγγράττων

τὴν εἰκόνα σου ἐπάνω χρυσοστύλων νομισμάτων.
Τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων σου κατ' ἀριθμὸν ἐκφέρεις,
και τούτους ἐξ ὀνόματος γνωρίζεις και προσφέρεις.

Ἐμπρός σου τὰ ἐν οὐρανῷ, τὰ ἐν τῇ γῇ· κ' ἐν Ἄδου
ὡς τὸ οὐδὲν, ή ὡς σαχρῶν ἀπὸ μεγάλου κάδου.
Τὴν γῆν κραιμᾶς ἐπ' οὐδενός, εις σύννεφα δεσμεύεις
τὰ ὕδατα τῶν ἀνέμων ἐπ' οὐδενός ἵππευεις,

και ἀποστέλλεις ἀστραπάς, κ' ἐκείναι μετὰ κρότων
πρὶν λάμπωσι κατὰ βορρᾶν κατέβησαν εις νότον.
Ἐστήμην, ὦ Ἰψιστε, ή τελευταία κρίς·

ὡς χάρτην εις τὰς χεῖράς σου τὸν οὐρανὸν ἐλίσεις,
και σείων τὸ στερέωμα σκεδάζεις τοὺς ἀστέρας
ὡς φύλλα σκορπιζόμενα δροῦς εις τοὺς ἀέρας.

Ἐμειδιάσας; ή λάμπης διεγύθη τοῦ σαπφείρου
εις τὴν ὕψιν τοῦ ἀπείρου.

Ἐνευσας, και ὑπεράνω ἐκρεμάσθη τῶν ἀέρων
μυριόφωτος ὁ λύγος ὁ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων.

Ἐδείξας τὸν δάκτυλόν σου, και πλανῆται ὀδοίποροι
τρέχουσιν ὡς της αἰλῆς σου της μεγάλης δορυφόροι.
Εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ τόπου κ' εις τὸ ἄμετρον τοῦ χρόνου
ἔστησας τὰς δύο βάσεις τοῦ ὑψηροῦς σου θρόνου.

Ὡς κεχρυσωμένον δέρας ἠπλώσας εις τὸ κενὸν
τὸν χωρὶς ἀρχῆς και τέλους σαπφειρώδη οὐρανόν·
πλὴν και ὡς σκηνὴν μεγάλην

εις τὰς χεῖράς σου συσφίγγων, ἀποκλείεις αὐτὸν πάλιν.
Ἐβάλες τὴν λεπτὴν ἄμμον ὄριον εις τὴν ὀρμὴν,
εις τὸν σάλον της θαλάσσης·

εις τὴν θάλασσαν δὲ εἶπες «οὐδεμίαν σπιθαμὴν,
θάλασσα ταραττομένη, τὸν φραγμὸν μου μὴ περάσῃ!»
Και ή θάλασσα τὴν λίσσαν τῶν κομμάτων της κατέχει,
κ' ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ὀρίων τῶν ἐγγεγραμμένων τρέχει.

ΧΘΕΣ!...

Ή! βρότεια πράγματ' εὐτυγούντα μὲν
σκιά τις ἀνατρέψει· ἂν εἰ δὲ δυστυχῆ,
βολαῖς ὑγρώσεων σπέργγος ὤλεσεν γραφήν.
(Δισχόλος)

Χθὲς εἰσέτι εἰς λειμῶνας μ' εὐθυμίαν ἐπλανώμην
ἄφροντις, καὶ μὲ καρδίαν ἐκ τῆς ἡδονῆς σκιρτώσαν
τὸν ψιθυρισμὸν τῆς αὐρας εἰς τὰς πεύκας ἠκροώμην.

Περιέτρεπον τὰ ὄρη τῆς Μικάλης, καὶ σφριγώσαν
ἠσθάνομην τὴν ψυχὴν μου κ' εἰς τὰ ὕψη ὠχουμένην,
τὴν οὐράνιον ὅπου τῶν πτηνῶν ἦκουον γλωτταν.

Κ' ὑπὸ τὴν σκιάν ὅπου τῆς ἀνοῦσης μου ἐλάτης
κείμενος, ἵς τῆς Καλιόροης τὸ κελάρισμα προσετίζον
μὲ τὴν χεῖρα ἀφαιμένην εἰς τὰ διαγῆ νερά της,

εἰς ἐκστάσεις ἐδιόδομην κ' εὐχὴν τότε μίαν εἶχον
νὰ παρῆλθῃ ἡ ζωὴ μου ὡς τοῦ βρέματος τὸ κύμα,
ὕπερ, φεύγον ἐπ' ὀλίγον, ἀσθενῆ ἀφύει ἡ/ον.

Χθὲς εἰσέτι εἰς τὸν λόφον ἀνηρχόμην νὰ προσφθάσω
τὸν χαρσιμὸν τοῦ Φοῖβου πρὸς τὴν γῆν μὲς τὸ ἐσπέρας
κ' ἐν γλυκῷ μειδιᾶμά του μὲ χάραν νὰ ἀναρπάσω,

ὅτε ἤχος κωδωνίσκων καὶ ἀλλῶν εἰς τοὺς αἰθέρας
μελιωδία, ἀντηχοῦσα μὲ τὸ ἄσμα ποιμενίδος,
τὴν προσέγγισιν μ' ἐδήλου τοῦ ἀγγέλου τῆς ἡμέρας.

Φεῦ! ὁ κύλιξ, ὅν νὰ πῶ μοι προσέφερον ἡ Μοῖρα,
δηλητήριον φρικώδες, ἄμορφον ἐμπεριετίζε·
τὸν ἐδὲ/θην μ' εὐπιστίαν, πλὴν τὸν θάνατον ἐπῆρα!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

Ο ΧΟΡΟΣ.

Μ' ἀρέσκ' ἡ λάμψις τοῦ χοροῦ εἰς αἴθουσαν ὠραίαν,
μὲ φῶτα καταπλιττον κ' ἀν' ὀπισθεφρεῖς λυχνίας,
ἀυγάζουσαν ἐκ καθρεπτῶν μὲ θεῖου τόξου θέαν,
καὶ θέλογουσαν τὰ ὄμματά, τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας.

Μ' ἀρέσκ' ἡ λάμψις τοῦ χοροῦ μὲ εὐειδέες Κυρίας
στειλοῦσας ἐκ μαργαριτῶν, ἐκ κάλλους κ' ἀδαμάντων,
μὲ νέας πλήρεις ἁρίτων, θεληγῆτρων καὶ μαργείας,
μὲ τὰ σμυνὰ τῶν πρόσωπα, τὴν τρυφερὰν χάραν τῶν.

Ὅταν ἡ προανάκρουσις τῆς μουσικῆς ἡ/ῆσῃ,
μ' ἀρέσκει, πρῶτος χορευτῆς, τὴν πρῶτην νὰ ἐκλεῖξω
τὴν ἀβροτάτην τῆς ὄψου ἡ/ῆσῃ μου νὰ κρατήσῃ,
κ' εἰς τὸ εὐώδες σταδίον ἀγωνιστῆς νὰ τρέξω.

Καὶ μετὰ χορευόντες νὰ τῆς εἰπῶ ὅπου
πρὸ τόσου χρόνου φεύγοντας ἐπίθου νὰ ἀκούσῃ,
νὰ τῆς ὑμνῆ ἡ γλωσσά μου τὰ κάλλη τῆς τὰ τύχα,
τὴν θύραν τῆς καρδίας τῆς σιγα σιγα νὰ κρούσῃ.

Μ' ἀρέσκ' ἡ λάμψις τοῦ χοροῦ! ν' ἀκούω τοὺς ψιθύρους,
ν' ἀκούω λέξεις ἔρωτος καὶ τρυφερὰς ἐκφράσεις·
νὰ βλέπω θαυμαστάς ἐμπρὸς νεάνιδος ἀπειρούς
νὰ μειδιῶν τὰ χεῖλη τῶν, νὰ τοὺς γελάῃ ἡ πλάσις.

Μ' ἀρέσκ' ἡ λάμψις τοῦ χοροῦ! ὁ στροβιλλίζων χρόνος
νὰ φεύγῃ ἀδιάκριτος ἐλπίδας μας πληρώσας·
παντοῦ νὰ λάμπῃ ἡ/ῆσῃ, ἥλιος ζωογόνος,
νὰ βλέπω νέους εὐτυχεῖς, παρῆνους μειδιώσας.

Νεάνιδες, χορευέστε! χορευέστε, ὦ νέοι,
γελάτε ὅπου σὰς γελῶν τῆς ἡθῆς σας τὰ ρόδα!
τὸ γῆρας καὶ ὁ θάνατος ἐπέρχονται ὀρομαῖοι
μὲ τῶν βυτίδων τ' ἄροτρον, μὲ τὸν ψυχρὸν τῶν πόδα!

ΚΛΕΑΝΘΗΣ Ι. Η...

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΗΘΑΝΑ

ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΣ ΠΟΛΥΞΕΝΗΣ Γ. Η

Παρά σοι λοιπὸν, φίλον καὶ λάλον πτηνόν,
τὰς τερπνάς τῆς διέρχεται ὥρας,
ἵς τῆς φωνῆς σου λοιπὸν τὸ γλυκὺ καὶ τερπνόν
τὸν λαμπρὸν τῶν δατῶν ἐνθυμεῖτ' οὐρανόν,
ἀηθῶν, καὶ τὰς θείας σου χάρους!

Παρά σοι ἡ ὠραία λοιπὸν δεσποινίς
τῆς ζωῆς ἀπαντᾷ τὴν οὐσίαν,
κ' ὑπερήφανον σὺ τὰ περὰ σου κινεῖς,
κ' ἰδοὺ τέρπεις τὸ πᾶν καὶ τὸ πᾶν συγχανεῖς
εἰς τερπνὴν τῆς ἐμφάνισιν μίαν.

Τί ζητεῖς παρ' αὐτῆς; εἰς τὰ δάση φαειρὰν
θ' ἀπαντήσῃς ἐκεῖ κατοικίαν·
καθιστᾷς τὴν ὠραίαν σου φίλην ψυχρὰν
καὶ κωφὴν εἰς δεήσεις, καὶ ὄλωσεν σκληρὰν
τὴν καλὴν τῆς κ' ἀθῶσαν καρδίαν.

Τὸ κλωβίον σου ἄρες· δεσπομῶτας δὲ ἂν
ἡ καλὴ σου θελήσῃ, εἰπέ τῆς
πῶς δόλοκληρον ἔχει θνητῶν γενεάν.
Καὶ ὁ Ζεὺς ἠξιώθη ποτὲ εἰς θεῶν
ταπεινὸς νὰ προσελλῆ οἰκέτης.

P.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, ἡ περιγραφὴ τοπογραφικῆ,
ἀρχαιολογικῆ καὶ ἱστορικῆ τῆς περιουμένου ταύτης
μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ Κόλπου καὶ τοῦ
Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς, ἀπ' αὐτῶν που τῶν ἀρ-
χαιοτάτων χρόνων ἄχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Μετὰ πολλῶν
καὶ ποικίλων εἰκόνων, καὶ τῶν ἀπαιτουμένων τοπογρα-
φικῶν τε καὶ χρονολογικῶν πινάκων πρὸς διασάφισιν
τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ὑπὸ Σκαρλάτου Δ. Βυζαντινοῦ.
Τόμος Α'—Β', ὧν ὁ μὲν περιλαμβάνει τὴν ἐντὸς καὶ πέ-
ριξ τῶν τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ὁ δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ
Κόλπου Περαίαν καὶ τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ Βοσπόρου. Ἀθή-
νησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλά. 1851—62.

Τίς, μὴ γινώσκων τὴν Κωνσταντινουπόλιν, τὴν ἡγε-
μονίδα ταύτην τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὴν καθέδραν τῶν Σουλ-
τάνων, δὲν ἐπεθύμησε νὰ τὴν γνωρίσῃ; ἡ τίς, ἰδὼν αὐ-
τὴν, δὲν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τὴν διέλθῃ μετὰ
ὀδηγοῦ πιστοῦ ἄμα καὶ χαρίεντος; Καὶ πάλιν τίς, διελ-
θὼν τὰ ἄπειρα αὐτῆς μνημεῖα καὶ ἀποθαυμάσας τὴν μο-
ναδικὴν τοποθεσίαν, δὲν ἐπόθησε νὰ ἔχῃ πρὸ χειρὸν τινα
εἰκόνα τῶν ποικίλων μεταβολῶν τῆς τύχης, ὅσας ἐπα-
θεν ἡ πόλις ἐκεῖνη, ἥτις, ὑπὸ τὸ ἀχανὲς δάσος τῶν μιναι-
ρέδων καὶ τῶν κυπαρίσσω αὐτῆς, κρύπτει τὰ ἐρείπια
δύο αὐτοκρατοριῶν.

Περὶ τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων τοσαῦτα
ἐγράφησαν ὑπὸ παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων, ὥστε ὁ κατά-
λογος μόνος τῶν περὶ αὐτῆς συγγραφεύτων ἤμπορεῖ νὰ
καλύψῃ δλοκλήρους σελίδας. Καθέδρα ὀδοδὴκοντα αὐτο-
κρατόρων, ὑποστάσα ἐν διαστήματι δεκαπέντε αἰώνων
ὅλας τὰς διαφόρους τῆς τύχης περιπετείας, εἰλκυσεν
ἀνεκάλθεν εἰς ἑαυτὴν τὰ βλέμματα καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ
ἱστορικοῦ, τοῦ Γεωγράφου, τοῦ Φιλοσόφου, καὶ διατελεῖ

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

μάρτυς τῶν θαυμασίων τῆς μεγαλοουργοῦ τοῦ Πλάστου
χειρὸς καὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ κατὰ πρῶτον εἰσπλέων εἰς τὸν Βόσπορον ἐθαμβεῖ-
ται ἀπὸ τὸ ἀναριθμητὸν πλῆθος τῶν καλλωνῶν, αἵτινες,
ὡς ἐν ἀειδινήτῳ καλλιδοσκοπίῳ ἀναπτυσσόμεναι καὶ
ἀνὰ πᾶν βῆμα παμποικίως μεταβαλλόμεναι, κατακτῶ-
σιν ὡς ἐξ ἐφόδου καὶ θορυβοῦσι τὴν διάνοισιν καὶ τὰς αἰ-
σθήσεις του. Καὶ ἂν ἀναβῆ εἰς τὸν πύργον τοῦ Γαλατᾶ,
καὶ ἐκεῖθεν ἐπισκοπήσῃ τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια κα-
τὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, ὅποιος κόσμος, ὅποια σύγγυ-
σις ἀνακτόρων, προσκυνημάτων, μνημείων, παραδείσων,
ἀγορῶν, καταστημάτων! Καὶ ἂν ἐκπλαγεῖς προσαναβῆ
διὰ τῆς φαντασίας τοὺς χρόνους, ὅποια σύγγυσις συμ-
βάντων, ἰδεῶν, περιστάσεων! Τίς θέλει τὸν χειραγωγῆ-
σει ἐν μέσῳ τοῦ λαβυρίνθου τούτου;—Ἡ Βυζαντινὴ; Ἄλλος
λαβυρίνθος ἀπεραντολογιῶν καὶ ἀντιφάσεων.

Δι' ἀμφοτέρων τούτων, καὶ διὰ τῆς ἀπεράντου πό-
λεως καὶ διὰ τῆς ἀπεράντου βιβλιογραφίας τῶν περὶ αὐ-
τῆς γραψάντων, ἐπεχείρησε νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὁ Κ. Σκαρ-
λάτος Βυζαντινὸς διὰ συγγράμματός, εἰς τὸ ἐπέχυσεν ὅλον
τὸν πλοῦτον τῆς πολυμαθείας του καὶ ὅλην τὴν γνωστὴν
γλαφυρότητα τοῦ καλέμου του. Τῶντι ἡ γραφὴ τοῦ
γεραροῦ τούτου ἱεροφάντου τῶν Μουσῶν ἀνεδείχθη ἀντα-
ξία τῆς σπουδαιότητος καὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀντι-
κειμένου τούτου.

Τὸ βιβλίον τούτου, τὸ κειμήλιον διὰ τὴν βιβλιοθήκην
παντὸς Ἑλλήνου καὶ μάλιστα Κωνσταντινουπόλεως, εἶνε
συγχρόνως καὶ τοπογραφία καὶ ἱστορία καὶ κριτική. Πε-
ριγράφει τὸ Βυζάντιον καὶ ὅλας τὰς θέσεις αὐτοῦ, καὶ
ὅλα τὰ καταστήματα αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀκριβο-
λογίας, ὅποια ἦσαν σχεδὸν ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ
ὅποια εἰσὶν ἐπὶ τῶν Σουλτάνων. Διηγεῖται ἐφ' ἑκάστου
ἀντικειμένου ὅλα ἡ καὶ τὰ κυριώτερα τῶν δοξασάντων
ἢ ἐκπληξάντων αὐτὸ συμβάντων καὶ ἀνεκδότων, καὶ δι'
ἀντιπαράθεσιν χωρίων τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, μόνις
γνωστῶν, καὶ δι' ἀπεράντου φιλολογίας ἐξηγεῖ καὶ σφ-
φηνίζει πολλὰ διαμεινάντα μέχρι τοῦδε ἀνεξήγητα.

Ὅστε τὸ περισπούδαστον τοῦτο σύγγραμμα τοῦ Κ.
Βυζαντινοῦ δὲν εἶνε ποσῶς συνεραισιμὸς, ἀλλ' ὅλος πρω-
τότυπον καὶ συνεισφορὰ ἀξίολογος εἰς τὴν μελέτην καὶ
κατάληψιν τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας. Καθὸ δὲ σύγγραμμα
κριτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, δὲν πρέπει νὰ ἐκ-
ληφθῇ ὡς ξηρὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μονότονον. Ἐμ-
βριθεῖς εἶνε τῶντι εἴπερ τι ἄλλο, ἀλλὰ συγχρόνως τερ-
πνὸν ὡς εἴτι ἄλλο. Ὁ πολυμαθὴς καὶ πολυτίστωρ αὐτοῦ
συγγραφεὺς κατῴρθωσε νὰ ἐνδύσῃ εἰς αὐτὸ τὰς σοβαρὰς
Μούσας μὲ τὸ ἐνδυμα τῶν Χαρίτων.

Μετ' ἄκρας ἀνυπομονησίας καὶ μετὰ παλμῶν σχεδὸν
περιμένομεν τὸν Γ' τόμον τοῦ πολλοῦ λόγου ἀξίου Συγ-
γράμματος τούτου, ὅστις θέλει περιέχει ἀκριβῆ τῶν
πάλαι καὶ νῦν ἐθίμων ἐκθεσιν, τῶν τελετῶν, διατυπώ-
σεων καὶ παντὸς ἄλλου τείνοντος πρὸς γνῶσιν τῆς ἀρ-
χαίας καὶ νεωτέρας Βυζαντινῆς ἱστορίας.

Εἷς ἱατρὸς εἶχε πάντοτε τὰ θυλάκιά του πλήρη διαφό-
ρων συνταγῶν· ὁσάκις δὲ ἀσθενῆς τις τὸν ἐσυμβουλεύετο,
τῷ ἔλεγε νὰ βάλῃ τὴν χεῖρά του εἰς τὸ θυλάκιον αὐτοῦ,
καὶ ὅποιονδήποτε συνταγὴν ἤθελε λάβει κατὰ τύχην,
τὸ ἐν αὐτῇ ἱατρικῶν θὰ ἦτο τὸ κατάλληλον πρὸς θερα-
πείαν του. Κυρία τις, ὑποφέρουσα ἀπὸ πονόλαιμον, προσέ-
τρεξεν εἰς τὸν νέον Ἀσκληπιῶν, ἐσκάλισε τὸ θαυματουργ-
γὸν θυλάκιον του, καὶ ἰδοῦσα ὅτι ἡ συνταγὴ, ἣν ἔλαβε,
διώριζε κλυστήρι, ἤρχισε τόσον σφοδρῶς νὰ γελά, ὥστε
ἔσπασε τὸ ἀπόστημα καὶ ἱατρεύθη.

Καταγινόμενος ὁ περικλητὸς Μιχαὴλ Ἄγγελος εἰς τὴν
ἐξεικόνισιν τοῦ περιφήμου αὐτοῦ πίνακος, τοῦ παριστῶν-
τος τὴν Δευτέραν παρουσίαν, ἀπεκρίθη πικρῶς καὶ ἀναρ-
μόστως ὑπὸ ἀμαθοῦς τινος Καρδινάλιου· διὸ, θέλων νὰ
ἐκδικηθῇ αὐτὸν, κατέταξε τὸ ἀφομοίωμα αὐτοῦ μεταξὺ
τῶν κολασμένων. Δυσαρεστηθεὶς διὰ τὴν προσβολὴν ταύ-
την ὁ Καρδινάλιος, προσέφυγεν εἰς τὸν τότε ἀρχιερα-
τεύοντα Πάπαν Ἰουλιανὸν τὸν Β', ὅστις παρεκάλεσε τὸν
ζωγράφον νὰ διαγράψῃ ἀπὸ τοῦ πίνακος τὴν εἰκόνα τοῦ
Καρδινάλιου. Ἀλλ' ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ἐμμένον εἰς τὴν
ἀπόφασίν του, ἀπεκρίθη: «Ἐάν, Μακκαριώτατε, ὁ Καρδι-
νάλιος εὐρίσκατο ἐν τῷ Καθαρτηρίῳ, ἠδύνασθε κάλλιστα
διὰ τῶν παρακλησέων σας νὰ τὸν ἀπελευθερώσῃτε· ἀλλὰ
κακῆ τύχῃ εὐρίσκαται εἰς τὴν Κόλασιν, ὅπου, ὡς κάλ-
λιστα γνωρίζετε, ἄπαξ τις εἰσελθὼν δὲν ἐξέρχεται πλέον,
διότι ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια.»

Κύριός τις, φορῶν λευκοτάτας περικνημίδας, περιέμενεν
ὑπὸ γωνίαν τινα τῆς οδοῦ τὸ τέλος αἰφνιδίως τινὸς ἀνε-
μοζάλης, ὅτε Γασκόνος τις, διαβαίνων πλησίον αὐτοῦ
βιαίως καὶ παραπατήσας, τὸν κατελάσπων ἀπὸ κε-
φαλῆς μέχρι ποδῶν. Πλήρης ὀργῆς ὁ νέος, τρέχει κατό-
πιν τοῦ Γασκόνου, ἐγείρων τὴν ράβδον του διὰ νὰ τὸν
κτυπήσῃ· οὗτος δὲ, ἀτενίσας αὐτὸν μὲ τὸ σύνθηρος θρα-
σύδειλον μειδιάμα, ἐξάγει τοῦ κόλπου του νομισμάτα
τινα, τὰ ὅποια ἐγγειρήσας εἰς αὐτὸν, εἶπε: «Καλέ μου
νέε, καταπραΰνον τὴν ὀργήν σου μὲ τὰ νομισμάτα ταῦτα,
διότι δύναμαι νὰ διαθέσω πέντε ἢ ἕξ σολδία διὰ νὰ χρη-
σιμεύσωσι πρὸς λεύκανσιν τῶν λασπωθεῖσων περικνημι-
δων σου, δὲν ἔχω ὅμως ἑκατὸν λουδοβίγια, διὰ νὰ πλη-
ρώσω ἀποζημιώσιν ἀφοῦ σὲ φονεύσω!» Καὶ ταῦτα λέγων,
γίνεται ἄφαντος ὡς ἀστραπῆ.

Εἰς χωρίον τι, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὄρεων τοῦ Βι-
βαρέσου, ἔζη στρατηγός τις, Χονδρο-Γιάννης καλούμενος,
ὅστις ἀπὸ πολλοῦ διατελῶν ἀπόμαχος, ἦτο ὁ αἰρετοκρι-
τῆς καὶ οἶνει ὁ δῆμαρχος τοῦ μικροῦ χωρίου του. Πολ-
λάκις καὶ ἐν ὄρα τῆς διδασχῆς ἀπηύθυνε παρατηρήσεις εἰς
τὸν ἐφημέριον, ὅστις ἠναγκάζετο νὰ παραδέχεται αὐτάς,
εἴτε ἐξ ἀγαθότητος εἴτε ἐκ τῆς ἐπιβροχῆς, ἣν ἔχαιρε παρά
τοῖς συνδημόταις ὁ γεννάδας στρατηγός. Ἡμέραν τινα,
κατὰ λάθος ἀρκετὰ ἀστείον, ὁ αἰδέσιμος ποιμὴν, κηρύτ-
των ἀπ' ἄμβωνος, ἀντὶ νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθρε-
ψεν ἐν τῇ ἐρήμῳ πέντε χιλιάδας ἀνθρώπων μὲ πέντε ἄρ-

τους, διεβεβαίωσεν ότι ο Σωτήρ έθρεψε πέντε ανθρώπους με πέντε χιλιάδας άρτων.—«Μά την αλήθειαν, πάτερ, ανέκραζεν ο στρατηγός, αυτό ήμπορούσα πολύ καλά να τώ κάμω και εγώ!» Ο Ιεροκλήρτζ έσιώπησεν, έννοήσας τώ σφάλμα του, άλλ' όμως απέφασκε να εκδικηθή. Τώ επιόν έτος έφρόντισε να εκθέσθ' ακριβώς τώ θαύμα, είτα δε, αποταθείς πρὸς τόν πέρσι δικόψοντα αυτόν ένορίτην, «Τώ λοιπόν, Κύριε στρατηγέ, είπε με ύφως θριαμβευτικόν, ήμπορούσας να τώ κάμης και σύ;—Μάλιστα, Πάτερ, ανταπάντησεν ούτος άμέσως, ήμπορούσα να τώ κάμω κάλλιστα με τὰ περισυνά περισσώματα.»

Δύο μοναχοί άνήκοντες ο μὲν εις τώ τάγμα του Αγίου Δομινίκου ο δε εις τώ του Αγίου Φραγκίσκου, ένφ συνωδοιπόρουν εύρέθησαν αίφνης έμπροσθεν ποταμού τινος· ο Δομινικανός, όστις ήτο και ο γεροντότερος, στραφείς τότε είπε πρὸς τόν Φραγκισκανόν: «Επειδή εγώ είμαι άνυπόδητος, έχεις χρέος να με φέρης επί των ώμων σου· άν δεν πράξῃς τούτο, μεγάλως θέλεις άμαρτήσαι.» Ο Φραγκισκανός ήναγκάσθη εκών άέκων να υπακούσῃ, και έλαβε τόν Δομινικανόν επί των ώμων του. Όταν έφθασαν εις τώ μέσον του ποταμού, ήρώτησεν ο Φραγκισκανός τόν Δομινικανόν άν έφερε μεθ' έαυτου χρήματα.—«Ναι, απέκρίθη ούτος· έχω δύο βεάλια.—Με κατοφαίνεται πολύ, πάτερ μου, είπεν αυτός ο μάθητής του Αγίου Φραγκίσκου· άλλ' επειδή με είνε άστυργώς άπηγορευμένον υπό του κανονισμού του τάγματός μου να φέρω επάνω μου χρήματα, διά τούτο»... Και πρὶν ἢ τελειώσῃ τήν φράσιν του, έρρίψε τόν Δομινικανόν εις τόν ποταμόν.

Ένώ ο Δουξ του Ουελιγκτῶνος κατά τόν έν Ισπανία πόλεμον έδιδε διαταγάς εις τή τάγμα να κυριεύσῃ εξ έφ' οδου μίαν εκ των τρομερωτέρων κανονιοσοχημιών του έχθρου, συνεχαίρετο συγχρόνως επί τώ παρακελευσματικώτερον τόν αξιωματικόν του τάγματος, λέγων εις αυτόν ότι τώ σύνταγμα του ήτο τώ πρώτον εις τόν κόσμον.—«Ναι, απέκρίθη ο αξιωματικός, έφορμῶν μετά των στρατιωτών του, και ίσως πρὶν ἢ ήμετέρω Ύψηλότης δώσῃ τάς τελευταίας διαταγάς της θέλει εἶσθαι τώ πρώτον εις τόν άλλον κόσμον.»

Ημέραν τινά, Πίρων ο Γαλάτης ποιητής εισήλθεν έν τινι καφενείω ένδεδυμένος παρά τώ σύνθητες μεγαλοπρεπή στολήν. Ο Αββάς Δεφονταίνος, άνθρῶπος ούχι τόσο αστηρῶν ήθῶν, θέλων να περιφρονήσῃ τόν ποιητήν, έλαθεν αυτόν από τάς άκρας του ένδύματός του, τώ όποιον άνεγείρων ολίγον, είπεν: «Όποιον φόρεμα διά τοιούτον άνθρῶπον!» Ο Πίρων, χωρίς να χάσῃ καιρόν, άνυψώσας επίσης τήν άκραν του μανδύου του Αββά, ανέκραζεν: «Όποιος άνθρῶπος δι' έν τοιούτον φόρεμα!»

Γασκόνος τις, συμπλακείς εις έριδα μετά τινος διαβάτου, τῷ είπε μετ' όργης: «Θά σε δώσω, άχρείε, έν τόσον τρομερόν ράπισμα, ώστε τώ ήμισυ του σώματός σου θά χωθή εις τόν τοίχον, θά μείνῃ δε μόνον έξω ο βραχίον σου διά να με χαιρετᾷ!»

Δύο τινές εβιάδιζον πλησίον νέας Κυρίας ούχι τόσο ευειδούς. «Α! ιδού, είπεν ο εις εξ αυτών, ή ώρασιότερα γυνή, άφ' ύσας είδον επί ζωής μου.» Αύτη δε, στραφείσα και ιδούσα αυτόν λίαν δυσειδή, «Λυπούμαι, Κύριε, τῷ λέγει, διότι δεν δύναμαι να είπω τώ αυτό και περι ύμων.—Λναμριβόλως, Κυρία μου, αποκρίνεται ούτος, διότι δεν θά θελήσετε βέβαια να ψευσθήτε ως εγώ.»

Κυρία τις, συγγράψασα φορτικώτατον δράμα, ήθέλησε να αναγνώσῃ αυτό εις τήν Κυρίαν Λαμβέρτου· σταθείσα δε όρθία διά να εκτελῃ κάλλιον τάς χειρονομίας, ήρχισε τήν ανάγνωσιν ούτως:

Έκ τής Αραβίας τέλος εις Γαλλίαν άφίθεται...

Η Κυρία Λαμβέρτου, θέλουσα να παραστήσῃ εις τήν συγγραφέα ότι δεν ήτο ανάγκη τόσοσν σχημάτων διά να κάλλωπίσῃ τώ άλλως άθλιον πόνημά της, διέκοψεν αυτήν διά του άυτοσχεδίου τούτου στίχου:

Καθήσεται, ήγεμονίε, φάνεσθε κουρασθείσα.

Νεανίας τις, επανελθών εις τόν πατρικόν του οίκον εκ τής Γερμανίας, ένθα επί πολλά έτη διέτριψε σπουδάζων τά νομικά, ήθελε πάντοτε να επιδεικνύῃ πολυμάθειαν και σοφιστικήν δεινότητά. Ημέραν τινά, συντρόγων μετά των γονέων αυτού, είδε παρατιθέμενα επί τής τραπέζης δύο όρνιθια. «Πάτερ, ήρώτησε, πόσα είνε τά όρνιθια;—Δύο, απέκρίθη ο πατήρ.—Εγώ λέγω ότι είνε τρία.—Πῶς τούτο;—Ιδού πῶς: τά επί τής τραπέζης όρνιθια είνε δύο· επειδή δε εις τά δύο έμπεριέχεται τώ έν, δύο δε και έν κάμνουν τρία, άρα και τά όρνιθια είνε τρία.—Έχεις δίκαιον, τέκνον μου, είπεν ο πατήρ· τότε λοιπόν εγώ θά φάγω τώ έν, ή μήτηρ σου τώ άλλο, εις σε δε αφήνομεν τώ τρίτον.»

Κατά τήν πρώτην παράστασιν κωμωδίας τινός, επιγραφομένης τώ πνεύμα του διαζυγίου, ο συγγραφέας ήθέλησε να δημηγορήσῃ διά πολυλογίας εις τώ κοινόν συνιστών τήν κωμωδίαν του. Τούτο παρέσχεν αρκετήν γέλωτος άφορμήν εις τώ άκροατήριον, και όταν ο Αρλεκίνος έν τῷ τέλει τής παραστάσεως άνήγγειλε τώ πνεύμα του διαζυγίου, όλοι έκραζαν ζητοῦντες τόν συγγραφέα να έμφανισθῇ· ούτος δε, προσβληθείς εκ του τρόπου τούτου, έρρίψε διά των παρασκηνίων τόν πῖλόν του εις τήν πλατείαν, κρίζων: «Εικεῖνος όστις επιθυμεί να ιδῇ τόν συγγραφέα, άς τῷ φέρῃ τόν πῖλόν του.» Είς δε των παρευρισκομένων εις τήν παράστασιν άστειών, λαθῶν τόν πῖλον, έβασεν αυτόν επί τής κεφαλῆς του, και εξερχόμενος του θεάτρου απέκρίθη: «Αφού ο Κύριος Συγγραφέας έχασε τήν κεφαλήν του, περιττός τῷ είνε βέβαια ο πῖλος.»

Δύο κακοῦργοι Κροάται διήρχοντο έμπροσθεν χωραφίου τινός, εις τά πέριξ του Βουκουρεσίου κειμένου, όπου χωρικός τις κατεγίνετο εις τώ να σπείρῃ.—«Σπείρε όσον ήμπορείς, συμπέθερε, τῷ είπον, διότι όταν έλθῃ ο καιρός και ώριμάσῃ θά ήνε ιδικόν μας τώ θέρισμα.—Πιθανόν, αποκρίνεται ο χωρικός· σπείρω καννάβιον.» Γνωστόν ότι εκ του σπαρτου τούτου κατασκευάζονται τά στερεότερα σχοινία.

Ιεροκλήρτζ τις διήρσεν επ' άμβωνος εις εικοσιδυο κεφάλαια τόν λόγον, τόν όποιον είχαν αρχήσει από πολλού.—«Που υπάγεις;» ήρώτησαν ένα χωρικόν, τόν όποιον είδον εξερχόμενον τής Εκκλησίας αποτόμως.—«Υπάγω να λάβω τόν νυκτικόν μου σκούφον, απέκρίθη ούτος, διότι βλέπω κάλλιστα ότι θά κοιμηθώμεν εδώ.»

Δεν υπάρχει περιεργότερα ίσως θέσις και μάλλον αξία σπουδῆς τής ήμετέρας. Διά των εκάστοτε καταχωριζομένων έν τῷ Συγγράμματι ήμων Διπλωματικῶν κλειδῶν παρέσχόμεν, χωρίς να τώ φαντασθώμεν, άφορμήν εις πλείστην όσην κίνησιν και πολλούς λόγους. Επιστολαί επί επιστολῶν και λοιπά δελτία περιέχοντα τήν εύρεσιν εκάστης κλειδός, διαφοροτρόπως γεγραμμένα, τά μεν επί τώ άρειότερον, τά δε επί τώ σπουδαιότερον, αποστέλλονται εις τώ Γραφείον ήμων καθημερινῶς εκ τε του έξωτερικού και έντεθεν, και μέχρι τούδε ο ολικός αυτών αριθμός υπερέβη τόν εκατοστόν.

Πθελεν εἶσθαι λίαν περίεργος ή δημοσίευσις των επιστολῶν τούτων, έν αις θά έσπούδαζεν εκαστος τά εφ' ενός άντικειμένου διάφορα φρονήματα των ήμετέρων αναγνωστών. Οί μεν διατεινόνται, τώ αἰώνιον μορμολύκειον τής σπουδαιολογίας επισείοντες, ότι τοιαῦτα κλειδες και γρίφοι εἰσιν ὄλως έπουσιώδη, ως ει άφιερούτο εις τά τοιαῦτα είδη των παιγνίων όλοσχερῶς εκαστον φυλλάδιον. Οί δε, δικριτικώτεροι και μάλλον φίλοι τής ποιικιλίας και έγραφαίς των κανόνων τής αλληλουχίας, καθ' ἣν πρέπει να τακτοποιηται ή ὕλη εκάστου περιοδικού, επικροτοῦσιν εις τά δι' εύφουδς μορφῆς παρατιθέμενα αποσπάσματα διαφόρων ποιήσεων και άλλων περιέργων αναγνωσμάτων, έχοντες υπ' όψιν τώ πάτριον ρήτον: «τών γρίφων ή εύρεσις ούκ άλλοτρια φιλοσοφίας.»

Τώ καθ' ήμας, αφήνοντες κατά μέρος τούς εκ συστήματος άστυργούς επικριτάς παντός νεωτερισμού, άρκούμεθα να επαναλάβωμεν και αύθις ότι ανάγκη να επιβληθῇ διά παντός μέσου ή ανάγνωσις εις τόν λαόν, όστις δυστυχῶς έν πα' έργω μόνον άπτεται αυτης. Πάν όπωςδήποτε καλόν άνάγνωσμα, μετοχευόμενον εις τόν λαόν, έστω και διά κλειδός και γρίφων, μόνους τούς προκατειλημμένους και τούς εἰθισμένους τά πάντα περιφρονείν και σκόπτειν δύναται να έχῃ επικριτάς.

Έν τούτοις τήν του παρελθόντος φυλλαδίου κλειδα εύρεν επιτυχῶς ο Κ. Νικόλαος Πετρακίδης δικηγόρος, όστις και έλαβε τώ γέρας· επειδή δε μετ' ολίγας στιγμάς έφθασε και έτέρα λύσις του Κ. Ν. Σκακλιδου παρά τῷ Πρακτορείω τής Έλληνικής άτμοπλοίας, εκρίναμεν εύλογον όπως βραβεύσωμεν και εκείνην, πρὸς αποφυγήν πάσης ύπονοίας και παρεξηγήσεως. Η επιστολή του Κ. Σκακλιδου είνε ή εξής, περιέχουσα και τήν λύσιν μετά του αλφαβήτου:

Κύριε Συντάκτα τής Έπταλόφου!

Αύθιμερόν.

Σάς αποστέλλω τήν εξήγησιν των καλάνδων του Διανομέως σας, των καταχωρισθέντων υπό μορφήν συμβολικής γραφῆς είτε Διπλωματικής Κλειδός έν τῷ ΔΣΤ' φυλλαδίω τής Έπταλόφου, κατά τώ εξής αλφάβητον: α — = ! » . 3 η ; 5 ὀ * φ : φ ω λ , 2 α χ ? « ω

Αν είμαι ο πρώτος εύρετής τής κλειδός ταύτης, εύρεστηθήτε να μοι πέμψητε τώ γέρας· άν δε και εγώ, ως πολλοί άλλοι, έρχωμαι κατόπιν τής έορτής, άς αἰτιώμαι έμαυτόν, καθότι, μη εύρών εγχαίριως τήν κλειδα, εύρίσκω τήν θύραν κεκλεισμένην.

Εβρώσθε!

Ιδού ή πλήρης εξήγησις τής έν λόγω Διπλωματικής Κλειδός, ής ή ποιήσις χρεωστείται τῷ Κ. Γρηγορίω Μ. Βαννιέρη:

ΤΑ ΚΑΛΑΝΔΑ ΤΟΥ ΔΙΑΝΟΜΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΛΟΦΟΥ ΔΙΑ ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ.

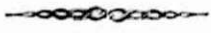
Πρώτος εγώ διανομέως σας λέγω τήν αλήθειαν, ένφ οι άλλοι σας πωλούν ψευταίς και παραμύθια· άρρήτα κοροφάλα εκείνοι άραδιάζουν, και έσπινθίσαν με αυτά των κόσμον να πειράζουν, ένφ εγώ απλάς εύχάς έδωκα να συνθέσσουν και δι' αυτάς επλήρωσα... άρκετ' να σας άρέσουν. Αλλά, καλοί μου Κύριοι, χρυσαίς μου κοκκινίσαις, πρὶν αναγνώσῃτε αυτάς, με τόν θεόν των ζώντων! μάθετε πῶς με εκύσισαν ποντέ μιση κρημίσαις — Μακάριοι οι λέγοντες εις ότα ακουόντων.

Κατά προτίμησιν όρθήν έν πρώτοις και με ζήλον εδωκαίως προσκυνώ τώ γυναικίον φυλον. Εις τάς Κυρίας εύχομαι συζύγους των να εύρουν νέους με πλούτη άρκετά, και γράμματι άς μη ζεύρουν. Εις τάς υπάνδρους εύχομαι εύαισθητούνας φίλους, και σύμπνοιαν συζυγίαν, φορέματα και πῖλους, και κρινολίνα άφθονα και εκτεταμένους μπάλλους, κι' άν χωρισθούν τούς πρώτους των, να βρίσκων πάντοτ' άλλους. Εις τούς κομψούς μας εύχομαι και τούς έρωτευμένους να μη γυθούν τά μούστουλα και τούς είπούν χαμένους· κι' άν δεν τόν ζῶν παντελῶς, να βάλλουν εις τώ χέρι καμμίαν, ήτις τράχωμα και προτρε να τούς φέρῃ.

Εις τούς έφόρους εύχομαι λογαριασμούς να δώσουν εις τώ Δημόσιον, χωρίς ποσῶς να τήν λαπέψουν. Εις τούς έμπόρους, άφθονα κέρδη ν' απολαμβάνουν, κι εις τά βροντοκτυπήματα των άλλων να μη χάνουν· τούς δ' υπαλλήλους γλήγωρα να γίνουν παραφένται, κι' επιτερήσεις εύτυχεις να ζῶν οι λεβένται. Εις τούς γαλάντας εύχομαι να μη στενοχωρούνται διά τά χρεωστούμενα, Α λ λ ά γ κ ε ρ ή μ ! σιβάλα άρκετ' τριζάτο να φοροῦν, να καπελοφοροῦνται, κι' ή μία άν τούς παραιτῇ, άς ήν' καλά ή άλλη.

Παππᾶς άν ήσαι σ' εύχομαι Επισκοπος να γίνης, και πάντα με όρεξιν καλήν να τρώγης και να πίνης· κάθε ήμέραν να φορῆς κομψόν και νέον ράσον, και φίλον αναπόσπαστον να ζῶς τόν Κύρ Κράσον. Αλλά, καλοί μου Κύριοι, χρυσαίς μου κοκκινίσαις, οι στίχοι ούτοι μάθετε, με τόν θεόν των ζώντων! με εκύσισαν σωστούσαις ποντέ μιση κρημίσαις — Μακάριοι οι λέγοντες εις ότα ακουόντων!

Διανομείς πτωχός ἐγὼ τῆς φίλης Ἐπταλόφου,
 σπυροῦσας μὲ αὐταπάρησιν πρὸς τὸν καλὸν ἀγῶνα,
 σὰς ὑπερέτησα πιστῶς μετὰ σπουδῆς καὶ πόθου,
 τρέχων, ἀθλημάτων, κοπιῶν καὶ θέρος καὶ χειμῶνα.
 Καὶ ἤδη, ἐπευχόμενος ὑμῖν τὸ νέον ἔτος
 ὅπως διέλθητ' εὐτυχῶς πλήρες καλῶν κ' ἐφέτος,
 μίαν μικρὰν καὶ δι' ἐμὲ εὐχὴν θὰ σὰς ἐκφράσω·
 θαρρῶ καὶ κολακεύομαι κ' ἐλπίζω νὰ μὴ χάσω:
 εὐχόμεαι τὸ γέραςί σας νὰ βάλετε εἰς τὴν τζέπη,
 καὶ ἄς δώσ' ἢ γενναϊότης σας ἐκείνο ὅπου πρέπει.
 Ὅ,τι κι' ἂν βρῆς εἶνε δεκτὸν, ἔξ' ἀπὸ ξύλον ὅμως —
 αὐτὸ μόνον δὲν συγχωρεῖ ἢ πίστις καὶ ὁ νόμος.

Ἡ ἐν τῷ σημερινῷ φυλλαδίῳ καταχωριζομένη Κλεις
 ἀνάγεται εἰς ἄλλο εἶδος, διάφορον τῶν μέχρι τοῦδε δη-
 μοσιευθέντων. Ἔχει δὲ οὕτω:

M*Λ** K** N**N*Σ.

M*λ** μ** *ρφ*ν*
 ξ τ*ς π*λ**ς θρ*ν**
 ν**ν*ς τ*ς τ*ν *ρ*τ*
 πρ*ς τ* τ* δ*κρ** **τ*
 —Κλ*** δ**τ* *τ*χ*ν*
 τ*ν γλ*κ*ν δρ*π** μ** κ*ρπ*ν*
 δ*ν μ' *πλ*σ*ν * **ρ*ν*ς
 κτ*μ* ν* μ** κ*θ*ν*ς
 —**μ**σ* *χ**ς κ**ν*ν*
 μ **τ*ν σ** τ*ν δ**ν*ν*
 κ*μ* π*ς *ςτ*ς θ**θ*
 τ*ν χ*ρ*μ** *π*π*θ**
 ν**ς πλ*ν*ν μ' *π*τ*θ*
 *μ*τ*ρ*μ** τ*ν *π*θ**
 **ν δ* γ*ρ*ν — *χ*ρ*γ*
 δ*ν θ*λ* γ*ρ*ντ* *γ*
 *ν**ς **ν* γλ*κ*ρ*ν*
 ***δ*ς ρ*δ*ν τρ*φ*ρ*ν*
 *γ*ρ*ν*ν* φ*ρ*τ*κ*ς
 δ*νδρ** κ*ρμ*ς κ*τ*σκλ*κ*ς
 ς τ *ν*μ** τ*ν πν**ν*
 *ντλ** τ* ρ*δ*ν τ*ν ζ**ν*
 *κ*τ*ς βρ*χ*ς τ* δρ*σ*ρ*ν*
 χρ*μ* λ*μθ*ν** κ' *νθ*ρ*ν*
 κ**ς τ** *λ*** τ*ν **γ*ν*
 θ***ν *κπ*μπ** τ*ν *σμ*ν*
 τ** γ*ρ*ντ*ς πλ*ν* κ*ρμ*ς
 κ*π*ς κ** μ*χθ*ς κ** **χμ*ς
 π *ν*μ** κλ*ν**
 σ*π*τ** δ* **ς τ*ν βρ*χ*ν*
 κ' **ς τ** *λ*** τ*ν **γ*ν*
 μ*ρ*ν*τ** κ** σθ*ν**

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ.

36.

Πόδας δὲν ἔχει οὔτε ζώην,
 πλὴν αἴφνης τρέχει, κ' εἰς μίαν ῥοπήν·
 θηρίον εἶνε, ψυχὴν λαμβάνει
 καὶ τρέχων ἵππος δὲν τὸ προφθάνει.

37.

Ἡ χθὲς ἡμέρα ἔφερον, ὦ φίλοι, τ' ὄνομά μου·
 μόλις ἐγὼ τὸ ἔλαβον ἀπὸ αὐτῆν, καὶ ἄλλη
 νὰ τὸ ἀρπάσῃ ἔρχεται, ἐνῶ ὡς κάλυμμά μου
 τὸ φέρω μὴ τὸ παρελθὸν τὸ κρύον μὲ προσβάλλῃ.

ΛΑ. Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΓΗ' ΑΡΙΘΜΟΝ 32—35 ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ.

Εἰς μὲν τὸ πρῶτον αἶνιγμα δημώδη παροιμίαν
 φίλ', ἀνεμνήσθην λέγουσαν, πῶς χάριν πολλὴν ἔχει
 ὅ,τι προφέρεται γοργά· διὸ κ' ἐγὼ μὲ βίαν
 ἀήρ φωνῶν, ἐκάλεσα μητέρα τινὰ θεῖαν,
 ἥτις εἰς γῆν κ' εἰς οὐρανοὺς τοὺς πάντας ὑπερέχει.

Εἰς τοὺς τέσσαράς σου στίχους εἶδον τὴν μορφὴν τοῦ Μ ὠ μ ο υ·
 καὶ τὴν κεφαλὴν του κόψας, ἀνεκάλυφα ὁμοῦ
 εὐφυῶς συνηρμισμένον ἄκρον ἀνθρωπίνου ὠ μ ο υ
 καὶ μικρὰν σκιαγραφίαν ὄντος μαύρου καὶ ὠ μ ο ὕ.

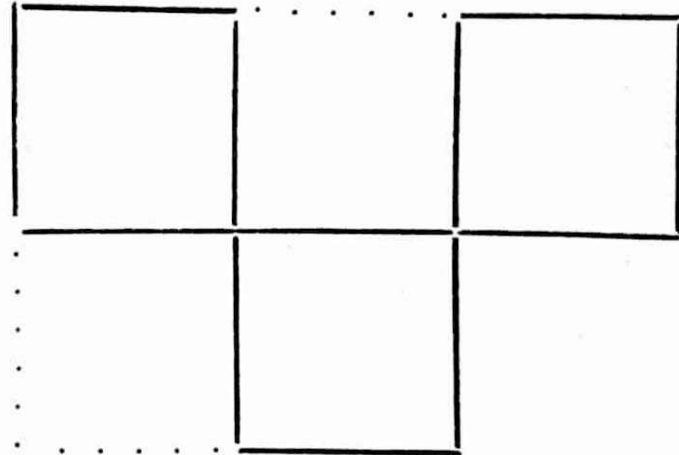
Χθὲς, τὸν Ἴσθμ. ὃν περάσας τὸν συντομώτερον,
 ὡς παλαιστῆς προσέθην ἐγὼ ἀτρόμητος·
 κ' ἐκεῖ, φίλε, κρατήσας, ἤλθον, τὸ γέρας μου
 ζητῶν εἰς τὰ φυτωρεῖα τῆς Ἐπταλόφου σας.
 Ἄν δύο μόνον ῥόδα μισθὸν μοὶ δώσητε,
 πᾶσι δεικνύων ταῦτα θὰ εἶπω πάραυτα:
 ἰδοὺ ἢ μόνη λύσις ἐνὸς αἰνίγματος.
 Ἄν ὅμως, φίλε, πάλιν ἐγὼ ἀθρόαθευτος
 τῆς φίλης Ἐπταλόφου ἴδω τὴν ἐξοδόν,
 χωρὶς τὸ μῆτος τὸ φλογερώτατον
 νὰ ἐμφωλεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν μου,
 χαίρων θὰ εἶπω μισθὸς ὁ κόπος μου,
 ὡς εὐτυχῆσας τὴν θεῖαν αὔρα τῆς
 νὰ ἀναπνεύσω στιγμὰς εὐδαίμονας.

ΛΑ. Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

Θόλος—θλος—θολός.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩ ΦΥΛΛΑΔΙΩ
 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.

Ἀφαιρουμένων τῶν διὰ τελείας στιγμῆς σημειουμένων
 πλευρῶν, μένουσιν ἀκριβῶς τρία τετράγωνα.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΛΕ' ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ.

Ἐν σελίδι 140, ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Κ. Ραγκαβῆ
 ὑπὸ ἐπιγραφὴν « Τῷ Κ. Ε. . . ἀπερχομένῳ ἐξ Ἀθηνῶν, »
 στίχῳ ὃ ἀντὶ καὶ ὅπου τεχναί, θαύματα,
 ἀνάγνωθι καὶ ὅπου τεχνῆς θαύματα. — Καὶ
 παρακατιῶν στίχῳ 14, ἀντὶ ἀνεχομένην γράφε
 συνεχομένην.